

II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 1 mars 2000

om den stödordning som Grekland har genomfört till förmån för avskrivning av jordbrukskooperativens skulder under 1992 och 1994, inklusive stödet till omorganisation av mejerikooperativet AGNO

[delgivet med nr K(2000)686]

(Endast den grekiska texten är giltig)

(2002/458/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT
DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 88.2 första stycket i detta,

efter att i enlighet med nämnda artikel ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ⁽¹⁾ och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDE

FÖRSTA TILLFÄLLET DÅ FÖRFARANDET ENLIGT ARTIKEL 88.2
INLEDDES

- (1) Genom en skrivelse av den 7 juni 1993 underrättade den grekiske jordbruksministern kommissionen om den grekiska regeringens avsikt att tillämpa bestämmelserna i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 genom att skriva av de skulder som flera olika typer av kooperativ hade gentemot Agricultural Bank of Greece (ABG), beträffande perioden 1982–1989.
- (2) I ett tidigt skede betraktade kommissionen denna skrivelse som en anmälan i den mening som avses i artikel 88.3 i EG-fördraget. Vid ett senare tillfälle underrättades kommissionen om att det stöd som föreskrevs i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 redan hade beviljats, åtminstone till mejerikooperativet AGNO, utan

kommissionens förhandsgodkännande. Med tanke på detta beslutade kommissionen att inbegripa dessa bestämmelser i registret över icke anmälda stödåtgärder (NN 168/97).

- (3) Genom skrivelse SG (97) D/10773 av den 19 december 1997 underrättade kommissionen Grekland om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i EG-fördraget avseende de stödåtgärder som syftade till att återbetala kooperativens skulder enligt artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92. Ärendet registrerades som stöd nr C 82/97.

ANDRA TILLFÄLLET DÅ FÖRFARANDET ENLIGT ARTIKEL 88.2
INLEDDES

- (4) Genom en skrivelse av den 20 november 1995 fick kommissionen ett klagomål avseende ett stöd till det kooperativa mejeriföretaget AGNO i norra Grekland. Enligt klaganden hade de grekiska myndigheterna genom ABG beslutat att bistå AGNO genom att helt eller delvis betala företagets skulder, som eventuellt kunde uppgå till 13 miljarder grekiska drakmer. AGNO skulle också ha kommit i åtnjutande av de skattelättnader som finns tillgängliga för kooperativ inom den grekiska jordbrukssektorn.

(1) EGT C 100, 2.4.1998, s. 7 och EGT C 107, 7.4.1998, s. 19.

(5) Efter det att kommissionen begärt in ytterligare upplysningar hölls på de grekiska myndigheternas begäran två bilaterala sammanträden mellan de grekiska myndigheterna och kommissionen den 16 maj 1997 och den 23 juli 1997. Till följd av dessa sammanträden inkom de grekiska myndigheterna med ytterligare upplysningar i skrivelser av den 9 juni 1997 och den 29 augusti 1997.

(6) Tack vare detta informationsutbyte med de grekiska myndigheterna var det möjligt att konstatera att AGNO hade kommit i åtnjutande av följande åtgärder, som samtliga tillhandahållits av ABG:

— 851 miljoner grekiska drakmer inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 (stöd nr NN 168/97) och 529,89 miljoner grekiska drakmer inom ramen för artikel 19.1 i den grekiska lagen nr 2198/94 (ej anmält) som kompensation för förluster till följd av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl.

— 10,145 miljarder grekiska drakmer inom ramen för artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 (ej anmält) som ett konsolideringslån kopplat till en skuld som berodde på avsevärda förseningar i genomförandet av ett investeringsprojekt.

— 1,899 miljarder grekiska drakmer inom ramen för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 om att låta banker konsolidera kundlån (ej anmält).

(7) Genom skrivelse EG (97) D/10775 av den 19 december 1997 underrättade kommissionen Grekland om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i EG-fördraget avseende både de allmänna bestämmelserna för konsolidering av lån tagna av jordbrukskooperativ och stödet till omorganisation av mejerikooperativet AGNO. Ärendet registrerades som stöd nr C 78/97.

TREDJE TILLFÄLLET DÅ FÖRFARANDET ENLIGT ARTIKEL 88.2 INLEDDES

(8) Kommissionen hade redan tidigare undersökt ärenden där den grekiska staten via ABG skrivit av skulder till förmån för jordbrukskooperativ. Genom skrivelse SG (98) D/4020 av den 20 maj 1998 underrättade kommissionen Grekland om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i EG-fördraget avseende artiklarna 14–17c i den grekiska lagen nr 2538/97 av den

1 december 1997, som gör det möjligt för den grekiska staten att genom ABG skriva av skulder för mer än 200 kooperativ och dess föreningar, företag och jordbrukare (C 32/98)⁽²⁾. Det totala skuldbelopp som skulle skrivas av fastställdes till 163 miljarder grekiska drakmer.

(9) Senare begärde Grekland att rådet skulle godkänna sådana åtgärder enligt bestämmelserna i artikel 88.2 tredje stycket. I sitt beslut av den 15 december 1998 godkände rådet denna begäran⁽³⁾

(10) Följaktligen omfattas inte bestämmelserna i artiklarna 14–17c i den grekiska lagen nr 2538/97 av detta beslut.

SYNPUNKTER

(11) Kommissionens båda beslut om att inleda förfarandet offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*⁽⁴⁾. Kommissionen uppmanade berörda parter att inkomma med sina synpunkter på åtgärderna i fråga.

(12) I skrivelser av den 18 mars 1998, som registrerades den 19 mars 1998, och av den 31 mars 1998, som registrerades den 8 april 1998, inkom de grekiska myndigheterna med sina synpunkter på ärendena nr C 78/97 och C 82/97 till kommissionen.

(13) I skrivelser av den 30 april 1998, som registrerades den 4 maj 1998, och av den 7 maj 1998, som registrerades samma dag, fick kommissionen in synpunkter från föreningen för grekiska mejeriindustrier (SEGVAP) på stödärendena nr C 78/97 respektive C 82/97. Dessa synpunkter framfördes i skrivelser av den 25 maj 1998 till Grekland, som därmed fick tillfälle att reagera. Den 12 mars 1999 fick kommissionen också in synpunkter från Agricultural Bank of Greece på konsolideringen av AGNO:s och andra jordbrukskooperativs skulder.

(14) I skrivelser av den 18 augusti 1998, som registrerades den 20 augusti 1998, inkom Grekland med sina kommentarer beträffande SEGVAP:s skrivelser.

(15) I en skrivelse av den 12 mars 1999 inkom ABG med synpunkter på de båda förfarandena enligt artikel 88.2.

⁽²⁾ EGT C 376, 4.12.1998, s. 2.

⁽³⁾ EGT C 120, 1.5.1999, s. 16.

⁽⁴⁾ Se fotnot 1.

II. BESKRIVNING AV STÖDET

ARTIKEL 32.2 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2008/92

- (16) I artikel 32.3 i den grekiska lagen nr 2008/92 anges att den grekiska staten kan ta över och reglera skulder till ABG från kooperativa organisationer, kooperativ och företag inom jordbruks-, industri- och tjänstesektorn, förutsatt att och i den omfattning som dessa har ådragit sig skulderna till följd av genomförandet av socialpolitiska åtgärder eller andra politiska interventioner enligt statens anvisningar och för statens räkning.
- (17) I artikel 32.3 i den grekiska lagen nr 2008/92 anges att övertagandet och regleringen av nämnda skuldförbindelser skall ske med förbehåll för det väsentliga kravet att den kooperativa organisationen, kooperativet eller företaget skall bedömas vara livskraftigt.
- (18) Enligt de grekiska myndigheternas skrivelse av den 7 juni 1993 förband sig den grekiska regeringen att tillämpa dessa bestämmelser för att skriva av de skulder som flera olika typer av kooperativ hade gentemot Agricultural Bank of Greece (ABG) beträffande perioden 1982–1989. Stödmottagarna skulle bedömas vara livskraftiga på grundval av omstruktureringsplaner som godkänts av en särskild kommitté som inrättats för detta syfte. Enligt denna skrivelse hade den grekiska regeringen åtagit sig att till ABG återbetala en del av den utestående skulden för 61 kooperativa jordbruksorganisationer. Denna del uppgick till 91,769 miljarder grekiska drakmer av ett totalbelopp på 266,126 miljarder grekiska drakmer.
- (19) I de grekiska myndigheternas skrivelse av den 7 juni 1993 återopas det faktum att dessa skulder härrörde från minskningar av detaljhandelspriset på varor, vilket gynnade konsumenterna. Till följd av detta ansåg de grekiska myndigheterna att det var omöjligt att återkräva de aktuella beloppen. En tidig bedömning av stödordningen visade dock att den också kan täcka skulder som uppstått av andra orsaker, såsom marknadsföringsstrategier, investeringar, brist på eget kapital, exceptionella händelser, med mera.
- (20) I sin skrivelse av den 9 juni 1997 om ärende nr C 78/97 bekräftade de grekiska myndigheterna att de hade tillämpat sådana bestämmelser för att kompensera mejerikooperativet AGNO för skador som det åsamkats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyli. Detta kooperativ ingick i den förteckning över 61 organisationer som anges i bilagan till Greklands skrivelse av den 7 juni 1993.
- (21) I sin skrivelse om att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget, begärde kommissionen att Grekland skulle lämna uttömmande upplysningar om regeringens interventioner och socialpolitiska åtgärder inom jordbruksområdet samt sina synpunkter på denna politikens förenlighet med den gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen begärde också upplysningar om de kriterier som tillämpats för att bedöma jordbrukskooperativens livskraft och dessa kriteriers förenlighet med gemenskapens politik när det gäller omstrukturering av företag i svårigheter.
- (22) När det gäller det särskilda ärendet avseende det stöd som beviljats AGNO inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92, ansåg kommissionen att kärnkraftsolyckan i Tjernobyli kunde utgöra en exceptionell händelse i den mening som avses i artikel 87.2 b i fördraget. Kommissionen uttryckte dock sina tvivel på huruvida denna fördragsbestämmelse var tillämplig för kompensation av skador som uppstått mer än fem år efter de faktiska förlusterna. Kommissionen ansåg också att det beviljade beloppet (1,38 miljarder grekiska drakmer, inklusive 529,89 miljarder grekiska drakmer inom ramen för artikel 19.1 i den grekiska lagen nr 2198/94) kan ha inneburit överkompensation av den skada som åsamkats.
- (23) Efter ett klargörande menade de grekiska myndigheterna att den grekiska staten skrev av ett totalt belopp på 37,835 miljarder grekiska drakmer för 116 kooperativ som bedömdes vara livskraftiga utifrån de särskilda omstrukturerings- och rationaliseringsprogrammen. Grekland inkom med de enskilda underlagen för ABG:s avskrivningar, där det för varje kooperativ angavs belopp och skäl för avskrivningen.
- (24) Analysen av de enskilda ärendena visar att åtgärderna berörde kooperativ inom alla branscher inom jordbrukssektorn. De 116 ärendena visade att skälen för avskrivningarna varierade mycket kraftigt. Följande utgjorde de vanligaste skälen:
- Produktionsstöd.
 - Insamling och saluföring av jordbruksprodukter.
 - Lagring av jordbruksprodukter.
 - Export av jordbruksprodukter.

- Inköp av material som behövs för tillverkningsprocessen.
- Driftskostnader.
- Förvaltning av bekämpningsmedel för SYNEL:s räkning samt av foder för KYDEP:s räkning.
- Ospecificerade skulder till ABG.
- Förluster orsakade av statens prisinterventionspolitik.
- Kompensation för administrativa åtgärder (minskat gemenskapsstöd, exportförbud, inspektioner).
- Förluster orsakade av socialpolitiska åtgärder.
- Förluster orsakade av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl.
- Investeringar.

ARTIKEL 5 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2237/94

- (25) Den grekiska lagen nr 2237/94 är en lag för genomförande av rådets förordning (EEG) nr 2079/92 av den 30 juni 1992 om införande av en stödordning i gemenskapen för förtidspensionering från jordbruk⁽⁵⁾. Till texten i den grekiska lagen nr 2237/94 har det dock fogats en rad bestämmelser om jordbrukskooperativs skuldsättning. Enligt artikel 5 i denna lag kan ABG inom angivna ramar bistå jordbrukskooperativ i betalningen av utestående skulder. Dessa arrangemang gäller varje utestående skuld per den 31 december 1993 som berodde på objektiva och externa omständigheter (dvs. inte på vanskötsel).
- (26) Enligt denna lag utgår ingen ränta på lånet under den första hälften av dess löptid, och därefter en ränta på 50 % av den normala marknadsräntan för sådana lån. Lånens löptid fastställs till tio år. ABG har dock möjlighet att i exceptionella fall, där underskotten är särskilt stora, utöka amorteringstiden till 15 år, med tre amorteringsfria år, eller att sänka räntan till under 50 % av marknadsräntan.
- (27) Enligt denna lag förutsätter stödet till företagen att det tidigare skickats in en genomförbarhetsstudie beträffande utveckling/modernisering, där det påvisas att koope-

rativen kan betala tillbaka de omlagda lånen. Dessutom kan stödet villkoras med att vissa villkor uppfylls (såsom administrativ/organisatorisk modernisering, personalminskningar, ökning av det egna kapitalet etc.).

- (28) De grekiska myndigheterna har lämnat in kopior av ABG:s rundskrivelser nr 150/94 och 22/95, som innehåller detaljerade genomförandebestämmelser för artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94.
- (29) Grekland angav att ett stort antal kooperativa organisationer (116) hade kommit i åtnjutande av dessa skuldombälggningsprogram. Ett av dessa kooperativ var mejerifabriken AGNO.
- (30) AGNO utgör en förening med 74 kooperativ och 35 producentgrupper som verkar inom mejerisektorn i norra Grekland (Makedonien). AGNO är aktivt inom alla verksamhetsområden som är kopplade till mjölksektorn, från tillverkning av foder till försäljning av mejeriprodukter. 1994 var AGNO den tredje största aktören i Grekland räknat i försäljning av färsk mjölk (en marknadsandel på 14 %). AGNO är också verksamt inom tillverkningen av andra typer av mjölk, ost, yoghurt och andra drycker. På dagen för skuldregleringen hade AGNO en omsättning på 19,8 miljarder grekiska drakmer och 912 anställda.
- (31) ABG beviljade AGNO ett lån för reglering av de skulder som var utestående senast den 31 december 1993. Detta lån uppgick till ett totalt belopp på 10,145 miljarder grekiska drakmer. Beloppet grundar sig på finansiella kostnader för investeringsprojekt som syftade till att flytta och modernisera mejeriindustrin. En extremt lång beslutsprocess påverkade finansieringsplanen för investeringen på ett negativt sätt. I stället för den förväntade kostnaden på 8,5 miljarder grekiska drakmer hade projektet i stället slutförts till en total kostnad på 13,5 miljarder grekiska drakmer, vilket innebär en kostnadsökning med 58 %.
- (32) Enligt de grekiska myndigheterna hade AGNO såväl som andra kooperativ kommit i åtnjutande av låneomläggningen efter att ha lämnat in en genomförbarhetsstudie, som bedömts och godkänts av ABG enligt sedvanliga bankkriterier. Ett villkor hade också varit att de genomfört ett konkret program för att omstrukturera mjölksektorn, vilket följdes upp av en särskild expertkommitté.

⁽⁵⁾ EGT L 215, 30.7.1992, s. 91.

- (33) De initiala åtgärderna för finansiell återuppbyggnad bestod, för AGNO:s del, av minskade driftskostnader genom personalminskningar (med 150 personer under tre år), en 80-procentig minskning av övertidsuttaget, en minskning av löner som översteg lagenliga löner med 20 %, en minskning av marknadsföringskostnaderna med 2 % samt en minskning av de allmänna omkostnaderna med 50 miljoner grekiska drakmer. Dessa åtgärder inbegrep också att säkra nya resurser, såsom återuppbyggnad av det kooperativa kapitalet, en ökning av de kooperativa avgifterna med 50 000 grekiska drakmer, införande av en särskild avgift på levererad mjölk (1,5 GRD/kg under de första tre åren och 3 GRD/kg efter 1998) samt försäljning av fastigheter. Man planerade också ett andra åtgärds paket.
- (34) I sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget ansåg kommissionen att stödet till kooperativen i form av betalning av lån enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94, utgör stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.
- (35) För det första skulle ABG betraktas som ett offentligt företag i den mening som avses i kommissionens direktiv 80/723/EEG av den 25 juni 1980 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag⁽⁶⁾. För det andra ansåg kommissionen att ABG inte helt följde principen om en privat investerare i en marknadsekonomi, eftersom konsolideringslånen beviljades till villkor som var extremt förmånliga för de företag som hade svårigheter. För det tredje ansåg kommissionen att dessa transaktioner inte skulle ha skett under normala marknadsvillkor.
- (36) Inom ramen för sin bedömning av lånen ansåg kommissionen att bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 varken uppfyllde de allmänna villkor i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter⁽⁷⁾ (nedan kallade riktlinjerna) som gällde den dag då förfarandet enligt artikel 88.2 inleddes eller de särskilda regler som är tillämpliga på stöd inom jordbrukssektorn⁽⁸⁾, vilka skulle kunna tillämpas som ett alternativ till de allmänna villkoren. Samma slutsats gäller det särskilda stöd som beviljats AGNO enligt dessa bestämmelser.
- DEN GREKISKE CENTRALBANKSCHEFENS BESLUT NR 1620 AV DEN 5 OKTOBER 1989
- (37) Den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 ger kreditinstitut i Grekland rätt att reglera sina skulder i form av varje typ av lån i grekiska drakmer eller utländska valutor. Samma beslut ger bankerna rätt att omvandla lån till eget kapital. Denna bestämmelse gäller alla banker, både offentliga och privata.
- (38) Genom den grekiske centralbankschefens beslut nr 2091 av den 11 juni 1992 infördes minimiräntor för dessa konsolideringar: 18 % för lån med kort löptid och 17 % för lån med medellång eller lång löptid. Dessa gränser har senare avskaffats genom den grekiska centralbankschefens beslut nr 2326 av den 4 augusti 1994.
- (39) De grekiska myndigheterna har angett att AGNO också har kommit i åtnjutande av en låneomläggning på 1,899 miljarder grekiska drakmer inom ramen för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989. Lånet beviljades med en löptid på tio år (inklusive en tvåårsperiod under vilken bara enkla räntesatser skulle beräknas), till den räntesats som gällde för lån med medellång löptid.
- (40) Samtidigt som man antog sin ståndpunkt vad gäller artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94, ansåg Grekland att denna bestämmelse inte inbegriper statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.
- (41) Med tanke på att denna mekanism är jämförbar med den som beskrevs ovan, och på grundval av den bristfälliga information som fanns tillgänglig vid tidpunkten, har kommissionen beslutat att inleda det förfarande som anges i artikel 88.3 i fördraget även vad gäller dessa bestämmelser.

SKATTELÄTTNADER

- (42) I sin skrivelse av den 20 november 1995 nämner klagandena också det statliga stöd som AGNO beviljats genom de grekiska lagarna nr 2238/94 och 2169/93. Eftersom dessa lagar rör allmän finansiering av jordbruksorganisationer och den allmänna skattelagstiftningen, ansåg kommissionen att dessa inte inbegriper statligt stöd till jordbrukskooperativ i den mening som avses i artikel 87.1.

⁽⁶⁾ EGT L 195, 29.7.1980, s. 35, direktivet senast ändrat genom direktiv 93/84/EEG (EGT L 254, 12.10.1993, s. 16).

⁽⁷⁾ EGT C 368, 23.12.1994, s. 12.

⁽⁸⁾ SEK(89) 343/2 av den 7 mars 1989.

III. SYNPUNKTER FRÅN TREDJE PART

- (43) Den enda tredje part som inkom med synpunkter under förfarandena kring ärende C 78/97 och 82/97 var SEGVAP, klaganden i ärendet.
- (44) Rent allmänt anser klaganden att de grekiska myndigheterna sedan länge fört en konsekvent politik där företag har gynnats genom statliga medel, inte på grundval av objektiva kriterier, utan på grund av deras ställning. Klaganden anser att denna politik är skadlig och diskriminerar icke-kooperativa företag, som inte kan få tillgång till ett sådant stöd. Resultaten av denna praxis är att företag med strukturella svagheter, låg produktivitet och oförmåga att anpassa sig till en konkurrensutsatt miljö lyckas överleva. Sammanfattningsvis anser klaganden att denna politik skadar jordbruksekonomi både i Grekland och i Europeiska unionen.

I ARTIKEL 32.2 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2008/92

- (45) Framför allt när det gäller artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 menar klaganden att åtgärden utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. Den innebär att statliga medel förbrukas för att gynna vissa utvalda företag.
- (46) I artikel 87.2 och 78.3 i fördraget anges vissa typer av stöd som kan vara förenliga med den gemensamma marknaden. Klaganden anser att endast artikel 87.3 c kan vara tillämplig. När det gäller denna ansåg klaganden dock att åtgärden inte uppfyller de villkor som enligt riktlinjerna skall uppfyllas för att den skall vara förenlig med den gemensamma marknaden.
- (47) Framför allt noterade klaganden att Grekland inte lämnar några bevis för att det finns några omstruktureringsprogram som syftar till att återskapa de understödda företagens lönsamhet, minska deras produktionskapacitet och förstärka deras konkurrenskraft på den relevanta marknaden. Klaganden ansåg också att det beviljade stödet inte stod i rimlig proportion till mottagarens egna bidrag till omstruktureringsinsatserna. Det förekom inget verkligt program för att säkra kooperativens finansiella soliditet, utan bara en rad skuldregleringar.
- (48) Klaganden uppmärksammar kommissionen på dessa skuldavskrivningars återkommande karaktär. Klaganden pekar framför allt på den grekiska lagen nr 2198/94 om

godkännande av en skuldreglering på ett totalt belopp på 500 miljarder grekiska drakmer, artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 och bestämmelserna i den grekiska lagen nr 2538/97.

- (49) När det gäller det stöd som beviljats AGNO inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 anser klaganden att skuldbeloppet på 851 miljoner grekiska drakmer inte kan tillskrivas kärnkraftsolyckan i Tjernobyli. Klaganden menar här dels att alla mjölkproducerande företag (inbegripet AGNO) fortsatte att leverera färsk mjölk till marknaderna under hela 1997, dels att det är mycket osannolikt att AGNO skulle ha förstört 19 000 ton mjölk. Merparten av mjölken torkades till mjölkpulver, som senare användes för att tillverka andra mejeriprodukter.
- (50) Klaganden uppmanar kommissionen att förklara att bestämmelserna i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 är oförenliga med den gemensamma marknaden.

ARTIKEL 5 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2237/94

- (51) Klaganden anser att den distinktion som de grekiska myndigheterna gör mellan ABG och staten är ny och uppenbarligen strider mot andemeningen i artikel 87.1 i fördraget.
- (52) Enligt klaganden är villkoren i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 uppenbart mer gynnsamma än de allmänna regler för skuldreglering som anges i den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 vad gäller både räntesatser (där de faktiskt fastställs till 50 % av marknadsräntan) och lånens löptid (jämför med normal bankpraxis).
- (53) Klaganden bestrider de grekiska myndigheternas försäkran att villkoren för att reglera AGNO:s skulder uteslutande grundade sig på bankmannamässiga metoder och kriterier. Förutom att villkoren för att konsolidera lånen ansågs vara extremt förmånliga, borde de grekiska myndigheterna också ha gjort kriterierna tydliga. Dessutom borde man ha offentliggjort en rapport om genomförandet av omstruktureringsplanen.

SKATTELÄTTNADER

- (54) Klaganden stöder inte kommissionens ursprungliga slutsats om avsaknaden av statligt stöd till förmån för jordbrukskooperativ inom ramen för den grekiska lagen nr 2238/94 om den allmänna skattelagstiftningen i Grekland. Klaganden menar att de kooperativ som åtnjuter skattelättnader gynnas i förhållande till andra företag som objektivt sett befinner sig i samma omständigheter.

IV. KOMMENTARER FRÅN GREKLAND

- (55) De grekiska myndigheterna har skickat in sina kommentarer i flera omgångar. De inkom först med sina initiala reaktioner på att de förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget hade inletts. Senare skickade Grekland sina kommentarer på klagandens synpunkter. Slutligen inkom ABG med sina kommentarer. På grund av ABG:s karaktär och ställning (se punkt 108) betraktas dess kommentarer som ytterligare en inlägga från de grekiska myndigheterna och inte som synpunkter från en tredje part.

ARTIKEL 32.2 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2008/92

- (56) I sina initiala kommentarer på att det aktuella förfarandet inletts påpekade de grekiska myndigheterna att kooperativen har en särskild ställning i jordbruksekonomin, att deras medlemmar har ett gemensamt ansvar, att de har en rättslig skyldighet att ta hand om sina medlemmars produktion och avsätta denna till bästa möjliga marknadspriser (oavsett om de i slutänden lyckas med detta). Dessutom tillade Grekland att de företräder stora grupper av jordbrukare i bergen och andra mindre gynnade områden.
- (57) Utöver kärnkraftsolyckan i Tjernobyli drabbades Grekland under den aktuella perioden (1982–1989) av många naturkatastrofer som påverkade kooperativens ekonomiska situation negativt. De grekiska myndigheterna bifogar en lista över 24 naturkatastrofer som påverkade landet under perioden. Enligt de grekiska myndigheterna orsakades dessa katastrofer av översvämningar, kraftiga vindar, snöstormar, skyfall, sjukdomar, dåligt väder, frost, kyla, skabb, torka och värmeböljor. Dessa naturkatastrofer och ogynnsamma väderförhållanden påverkade många olika typer av jordbruksprodukter och flera regioner.

- (58) Enligt Grekland förvärrades dessa katastrofer av statliga interventioner beträffande avsättningspriserna för jordbruksprodukter. Skulderna skrevs av först efter attestering och godkännande av en kommitté.
- (59) Grekland inkom med kopior av rapporter som kommittéerna utarbetat för varje kooperativ. Dessa rapporter visade att det totala reglerade skuldbeloppet (37,835 miljarder grekiska drakmer) är avsevärt lägre än de initiala prognoserna (91,676 miljarder grekiska drakmer). 116 kooperativ berördes, vilka samtliga bedömdes vara livskraftiga utifrån de särskilda rationaliseringsprogrammen.
- (60) När det gäller det stöd som beviljats AGNO inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 tillade Grekland att tidsfördröjningen var nödvändig för att kontrollera detaljuppgifter om varje sökande (det fanns kommittéer på både en första och en andra kontrollnivå).
- (61) Grekland ansåg att beloppet på 91 miljoner grekiska drakmer, motsvarande mellanskillnaden mellan de 851 miljoner grekiska drakmer som verkligen bedömdes och det belopp på 760 miljoner grekiska drakmer som rent teoretiskt kunde betraktas som faktiska förluster, inte var omotiverat. Skillnaden i AGNO:s faktiska försäljning mellan 1985 och 1986 uppgick till 8,5 miljoner kg. Detta mjölköverskott pastöriserades i bulk, och såldes till olika osttillverkare, med en förlust på 10,7 GRD/kg. Den totala förlusten uppgick därför till 91 miljoner grekiska drakmer.
- (62) Grekland tillade dessutom att det räntebelopp på 529,89 miljoner grekiska drakmer som reglerades enligt artikel 19 i den grekiska lagen nr 2198/94 inte utgjorde någon överkompensation för den totala förlusten på 851 miljoner grekiska drakmer. Grekland ansåg i själva verket att det totala räntebelopp som borde skrivas av för att ge en fullständig kompensation för den sena utbetalningen skulle uppgå till 959,79 miljoner grekiska drakmer.
- (63) Grekland ansåg att det stöd som beviljats AGNO inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 utgjorde stöd som kompensation för förluster till följd av en exceptionell händelse, nämligen Tjernobylyolyckan, och att det därmed uppfyllde kraven i artikel 87.2 b i fördraget.

- (64) Som svar på klagandens argument menade Grekland att kompensation för skador som orsakats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyli också fanns tillgänglig för vissa av de privata mejeriföretagen. Denna kompensation hade godkänts av kommissionen under förfarandet enligt artiklarna 87 och 88⁽⁹⁾.
- (65) Som svar på klagandens synpunkter på att det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget inletts, menade Grekland att de som verkligen gynnades av skuldomläggningsprogrammen var de producenter/kooperativmedlemmar som drabbats av de ekonomiska konsekvenserna av katastrofer eller exceptionella händelser. Grekland påminde om att kooperativen enligt lag måste ta hand om medlemmarnas totala produktion, till skillnad från andra företag som kan agera fritt och selektivt vad gäller leveransernas kvantitet och kvalitet. Följaktligen verkar de på marknaden under andra arrangemang och kan genom sakens natur inte behandlas på samma sätt.
- (66) Skuldavskrivningar enligt artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 syftar till att säkra jordbrukskooperativens ekonomiska jämvikt och möjliggöra ett långsiktigt samarbete mellan dem och ABG, med ömsesidiga fördelar som följd. I detta avseende uppfyller ABG principen om en privat investerare i en marknadsekonomi.
- (67) De grekiska myndigheterna bifogar de undersökningsformulär beträffande kooperativens livskraft som varje kooperativ skulle sända in för att komma i åtnjutande av skuldavskrivningarna.
- (69) Grekland bestred kommissionens argument att ABG då den reglerar AGNO:s skulder enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte skulle ha handlat enligt principen om en privat investerare i en marknadsekonomi. Grekland påpekade att tillämpningen av bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94, som ABG ansvarade för, beslutades av ABG:s styrelse och bolagsstämma på grundval av principen om en privat investerare i en marknadsekonomi. ABG har likaledes tillämpat denna princip på alla andra kooperativ vars skulder reglerats enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94.
- (70) Grekland menade att det totala reglerade skuldbeloppet för mejerikooperativet AGNO:s vidkommande enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 uppgick till 10,145 miljarder grekiska drakmer, varav 3,12 miljarder grekiska drakmer för upplupna kortfristiga skulder utan säkerheter, 4,725 miljarder grekiska drakmer för medelfristiga lån (huvudsakligen kopplade till ett projekt för att omlokalisera mejerifabriken) och 2,3 miljarder grekiska drakmer för kontraktssenlig ränta mellan den 1 januari 1994 och den 31 mars 1995.
- (71) De grekiska myndigheterna påpekade att ABG:s rundskrivelse nr 150/94 innehåller en rad kriterier för tillämpningen av artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94. Dessa gäller inte bara återbetalning av skulden till ABG, utan också återskapande av gäldenärernas långsiktiga lönsamhet.

ARTIKEL 5 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2237/94

- (68) Enligt de grekiska myndigheterna utgör artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 om konsolidering av jordbrukskooperativens skulder inte statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. Grekland menade att skuldreglering utgör en normal bankpraxis som tillämpas i alla medlemsstater och inte leder till någon ytterligare förbrukning av statliga medel.
- (72) Enligt Grekland var de åtgärder som vidtogs realistiska och bidrog till kooperativets ekonomiska jämvikt, vilket påvisas i den undersökning av företagets livskraft som skickats in. Grekland skickade också in en framstegsrapport beträffande genomförandet av omstruktureringsåtgärderna för AGNO. Denna rapport är daterad den 31 oktober 1996.
- (73) AGNO införde en särskild avgift på mjölkleveranser. Denna särskilda avgift genererade totalt 240,44 miljoner grekiska drakmer under 1996 och 1997. Detta bidrog till att öka kooperativets tillgångar avsevärt.

⁽⁹⁾ Stöd nr N 54/87 – kommissionens skrivelse SG(87) D/5035 av den 15 april 1987.

(74) De grekiska myndigheterna hävdade i motsats till kommissionens argument att artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 innehåller bestämmelser som ålägger stöd-mottagaren att minska eller avyttra produktionskapacitet. För att illustrera detta pekade Grekland på att omstruktureringsplanen för AGNO inbegriper avyttring av olönsam verksamhet, såsom produktion av foder till medlemmarna.

(75) Enligt de grekiska myndigheterna skulle Grekland såsom mål 1-område vara undantaget från tillämpningen av de sektorsvisa begränsningar som rör bearbetning och saluföring av mejeriprodukter som anges i bilagan till kommissionens beslut 94/173/EG⁽¹⁰⁾.

(76) Grekland tillade att AGNO:s årsrapporter påvisar en positiv utveckling av kooperativets rörelseresultat och att kooperativet betalade hela skuldräntan på sina kortfristiga lån och delar av skuldräntan på sina medelfristiga lån. Tillämpningen av reformåtgärderna och kostnadsminskningarna har möjliggjort ett positivt finansiellt resultat som garanterar AGNO:s överlevnad.

(77) I sitt svar på klagandens synpunkter tillade Grekland vidare att omstruktureringen av AGNO:s skulder grundade sig både på slutsatserna i genomförbarhetsstudien och på de väntade fördelarna för ABG av att tillämpa alternativa lösningar (dvs. att inleda utskönningsförfaranden).

(78) I detta avseende påpekade Grekland att AGNO enligt balansräkningen per den 31 december 1994 hade totala skulder på 21,58 miljarder grekiska drakmer, med totala säkerheter på 44,14 miljarder grekiska drakmer. Huvuddelen av de totala skulderna utgjordes av skulden till ABG (16,75 miljarder grekiska drakmer), medan huvuddelen av de finansiella säkerheterna rörde medlemmarnas gemensamma ansvar (30,55 miljarder grekiska drakmer).

(79) Enligt Grekland angavs det i genomförbarhetsstudien att föreningens skulder skulle amorteras regelbundet genom att man genomförde en finansiell reformplan. Genom regleringen av AGNO:s skulder räknade ABG därför med

att få in 16,75 miljarder grekiska drakmer plus ränta samt avsevärda intäkter från olika banktransaktioner. Om man i stället hade inlett utskönningsförfaranden (dvs. utmätning, exekutiv auktion etc.) hade de grekiska myndigheterna räknat med att få in totalt 2,64 miljarder grekiska drakmer.

DEN GREKISKE CENTRALBANKSCHEFENS BESLUT NR 1620 AV DEN 5 OKTOBER 1989

(80) När det gäller den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989, tillade de grekiska myndigheterna att det fastställer de allmänna ramarna för omstrukturering av företagsskulder till banksystemet, samtidigt som det låter bankerna själva besluta om de specifika villkor som skall gälla för avbetalningen av deras kunders skulder. Bankerna har särskilt rätt att besluta vilken tidsfrist de skall ge sina företagsskunder när det gäller att amortera skulder samt vilken ränta som skall tillämpas om skulderna omstruktureras.

(81) Ursprungligen omfattades dessa bestämmelser av ett krav på en lägsta räntesats på 18 % per år för rörelsekapital och på 17 % per år för lån med medellång löptid. Sedan den 4 augusti 1994 är dessa lägsta räntesatser avskaffade, vilket gör det möjligt för bankerna att fritt fastställa räntesatser efter omständigheterna i varje enskilt fall, inklusive för varje enskild kund.

(82) Grekland menade också att antagandet av artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 bara syftade till att specificera de allmänna ramarna för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 och till att göra den tillämplig för ABG. Enligt Grekland krävdes denna specificering för att striktare ramar för denna skuldomstrukturering skulle kunna fastställas, nämligen genom införandet av strikta urvalskriterier och bestämmelser vid bristande respekt för villkoren för omstruktureringslånen.

KOMMENTARER FRÅN ABG

(83) I sin skrivelse av den 12 mars 1999 ger ABG sitt stöd för de kommentarer och upplysningar som de grekiska myndigheterna lämnat. Dess skrivelse syftar till att precisera Greklands kommentarer och upplysningar.

⁽¹⁰⁾ EGT L 79, 23.3.1994, s. 29, upphävd från den 1 januari 2000 genom kommissionens förordning (EG) nr 1750/1999.

- (84) När det gäller omläggningen av flera kooperativs skulder menade ABG att man 1994 stod inför en situation där flera jordbrukskooperativ, inbegripet AGNO, var ur stånd att amortera sina skulder, beroende på en kombination av olika faktorer. De höga kostnaderna för dessa skulder (som främst utgjordes av effektiv ränta) hotade allvarligt kooperativens förmåga att fortsätta sin verksamhet. Eftersom dessa kooperativ utgjorde en avsevärd del av ABG:s kunder hade banken ett stort ekonomiskt intresse av att de överlevde. ABG påpekade att man skulle förlora inte bara det kapital som investerats i dessa kooperativ, utan också stora framtida intäktskällor för tillhandahållande av banktjänster till dessa kooperativ.
- (85) ABG ansåg att dess beslut att lägga om kooperativens skulder var fullständigt förenligt med en privat banks agerande under liknande omständigheter. ABG granskade och beviljade alla ansökningar om omläggning av skulder utifrån affärsmässiga kriterier och ABG:s allmänna krav för skuldomläggning.
- (86) ABG hävdade att kommissionens argument, där den kopplar samman den grekiska regeringens beslut och ABG:s agerande, inte var riktiga. ABG menade att artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte var en förutsättning för att ABG skulle kunna lägga om sina fordringar. Genom den grekiska centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 fick alla banker i Grekland (både privata och offentliga) rätt att lägga om sina kunders skulder. Enligt ABG medförde artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte någon skyldighet för ABG att reglera kooperativens skulder och gav inte kooperativen någon laglig rätt att begära att ABG skulle lägga om deras skulder.
- (87) Enligt ABG var dess enda mål med att lägga om skulderna att skydda sina egna affärsmässiga intressen. I detta syfte fastställde ABG kraven för dessa regleringar i sina rundskrivelser nr 150/94 och nr 22/95, som innehåller
- en lönsamhetsplan med åtgärder för att säkerställa finansiell omstrukturering och återbetalning av skulder, inklusive minskade driftskostnader (genom personalnedskärningar och andra lämpliga kostnadsbesparingar), avyttring av olönsam verksamhet, en skyldighet att avyttra outnyttjade tillgångar
- och en ökning av det egna kapitalet (genom att införa en avgift på produkter och öka medlemmarnas kapitalandelar),
- en tidsplan för att fullborda den finansiella omstruktureringen,
 - upphävande av skuldomläggningen om avbetalningarna skulle försenas med mer än sex månader, och en återgång till den tidigare situationen,
 - en minskning av kooperativens finansiella kostnader,
 - regler om att beviljande av ytterligare krediter förutsatte att villkoren för skuldomläggningen var uppfyllda,
 - en kontraktsevenlig skyldighet för varje kooperativ som kom i åtnjutande av skuldomläggningen att täcka sitt behov av banktjänster genom ABG,
 - kvoten mellan den säkerhet som gavs ABG och skulden till ABG skulle vara 110:100,
 - regler om att ABG regelbundet skulle övervaka genomförandet av företagsplanen.
- (88) ABG tillade att flera kooperativ inte uppfyllde urvalskriterierna och att deras ansökningar sålunda fick avslag. Enligt rundskrivelserna nr 150/94 och nr 22/95 drog ABG in krediterna till vissa kooperativ och vidtog de åtgärder som krävdes för att återvinna utestående krediter.
- (89) När det gäller den skuldavskrivning som avses i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 menade ABG att det inte förekom någon överkompensation för de skador som AGNO drabbats av till följd av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl. Utöver förlusten på 760 miljoner grekiska drakmer (AGNO:s förlust till följd av att det förstörde 19 000 ton kontaminerad mjölk som betalades med ett genomsnittligt pris på 40 GRD/kg), inbegriper det belopp på 1,38 miljarder grekiska drakmer som faktiskt beviljades dels 91 miljoner grekiska drakmer för AGNO:s förluster vid försäljning av pastöriserad mjölk till oststillverkare, dels ett belopp på 529,89 miljoner grekiska drakmer motsvarande ränta på dessa förluster. I detta avseende påpekade ABG att AGNO betalade ett marknadspris på 40 GRD/kg i stället för det riktpriis på 34 GRD/kg som då var tillämpligt.

- (90) Enligt ABG minskade AGNO:s försäljning av färsk mjölk och yoghurt med 8 500 ton mellan 1985 och 1986. Detta kooperativ tvingades då göra sig av med detta mjölköverskott genom att göra ost av mjölken. AGNO betalade då sina medlemmar upp till 44,5 GRD/kg mjölk som skulle förädlas till ost, vilket är 10,5 grekiska drakmer högre än det vägledande pris på 34 GRD/kg som var tillämpligt vid denna tid. Utifrån denna prisskillnad menade ABG att AGNO:s förluster uppgick till 91 miljoner grekiska drakmer (8 500 ton × 10,5 GRD/kg). ABG tillade att AGNO bara under 1987 förädlade 5,23 ton mjölk till ost. AGNO skulle ha betalat sina leverantörer av råmjölk 30,03 GRD/kg. ABG tillade dock att AGNO till följd av regeringens prisinterventionspolitik betalade sina producenter 44,5 GRD/kg mjölk.
- (91) ABG hävdade att AGNO för att täcka nämnda förluster vat tvunget att öka sina lån hos ABG avsevärt. Den faktiska kompensationsbetalningen gjordes inte förrän den 31 augusti 1993. Med tanke på de referensräntor som var tillämpliga för Grekland mellan 1988 och 1993, uppgick räntorna för de beräknade förlusterna på 851 miljoner grekiska drakmer till 959,79 miljoner grekiska drakmer. ABG hävdade sålunda att avskrivningen på 529,89 miljoner grekiska drakmer i räntor inte innebar en överkompensation av de faktiska förlusterna.
- (92) ABG hävdade att AGNO:s finansiella ställning försämrades kraftigt före 1994, till följd av försenade avskrivningar av de skulder som var kopplade till kärnkraftsolyckan i Tjernobyl och det försenade genomförandet av investeringsprojektet. AGNO:s produktion understeg de normala nivåerna, ett problem som förvärrades av den hårda konkurrensen på marknaden och en minskad försäljning.
- (93) Ställd inför AGNO:s oförmåga att betala sin skuld hade ABG att välja mellan att försätta AGNO i konkurs eller att lägga om dess lån. Enligt ABG visade en kostnads/intäktanalys av de bägge alternativen att en omstrukturering av kooperativets skulder var att föredra. Det totala beloppet på de krediter som skulle återbetalas till ABG vid en likvidation (efter betalning av prioriterade fordringsägare) skulle uppgå till 2,64 miljarder grekiska drakmer. Detta skulle bara täcka en mindre del av AGNO:s totala skuld till ABG på 16,75 miljarder grekiska drakmer. På samma sätt hävdade ABG att skuldomläggningen åtföljdes av säkerheter till ett totalt värde på 44,23 miljarder grekiska drakmer (varav 30,55 miljarder grekiska drakmer genom medlemmarnas ansvar, 7,11 miljarder grekiska drakmer i form av säkerheter i fasta tillgångar och 4,84 miljarder grekiska drakmer i fordringar).
- (94) Enligt ABG kom man överens med AGNO om dessa omstruktureringsåtgärder den 7 juli 1995, då man avtalade om två skuldomlägningsprogram på 10,145 respektive 1,899 miljarder grekiska drakmer. Omstruktureringsåtgärderna bestod i
- en ökning av det egna kapitalet med 290 miljoner grekiska drakmer under perioden 1995–1997,
 - införande av en avgift på 1,5 GRD/kg mjölk som levererades fram till den 31 december 1995 och på 3 GRD/kg från den 1 januari 1996,
 - årliga besparingar på 200 miljoner grekiska drakmer genom att personalens övertidsersättning och tillägg minskades,
 - minskad produktavkastning med totala besparingar på 210 miljoner grekiska drakmer det första året och 250 miljoner grekiska drakmer därefter,
 - nedskärningar i marknadsförings- och reklamkostnaderna, som minskades till 2 % av omsättningen, dvs. 540 miljoner grekiska drakmer,
 - besparingar på 500 miljoner grekiska drakmer under 1995 och 1996 genom att 150 anställda friställdes,
 - årliga besparingar på 50 miljoner grekiska drakmer genom en allmän minskning av produktionskostnaderna,
 - annullering av den planerade investeringen och andra investeringar som inte var kopplade till mejerifabriken,
 - utökning av produktsortimentet och en höjning av produktkvaliteten,
 - införande av moderna marknadsföringsmetoder, inklusive incitament för försäljningspersonalen, exklusiva ombud, ändrade distributionsmetoder och ett ändrat faktureringsystem.
- (95) Med dessa omstruktureringsåtgärder ansåg ABG att AGNO hade stora möjligheter att återfå lönsamheten och återbetala sina skulder. ABG godtog att lägga om AGNO:s skulder. Beloppet på den aktuella skulden var 10,145 miljarder grekiska drakmer. Enligt ABG härrörde denna skuld inte bara från genomförandet av investeringsprojektet, utan också från lån som rörde själva driften av fabriken och räntan på sådana lån. I skuldomlägningsavtalet föreskrevs en amorteringsperiod på 15 år, med tre amorteringsfria år då AGNO inte skulle betala något belopp till ABG. Ränta skulle bara betalas under den andra hälften av den 15-åriga löptiden, och då till en räntesats 50 % under marknadsränta.

- (96) Till följd av AGNO:s höga skuldsättningsgrad, fanns det också avsevärda skuldbelopp som inte kunde omfattas av bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94, eftersom de förföll efter den 31 december 1993. ABG beslutade sålunda att lägga om ytterligare 1,899 miljarder grekiska drakmer på grundval av den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989. Man enades om att detta belopp skulle amorteras på tio år, med två amorteringsfria år då endast ränta till en räntesats på 21,5 % skulle betalas.
- (97) När det gäller genomförandet av lönsamhetsplanen tillade ABG att den första rapporten, som utfärdades den 14 februari 1996, visade att de initiala åtgärderna inte räckte för att uppnå fastställda ekonomiska mål. På grundval av denna rapport genomfördes följande ytterligare åtgärder:
- En ökning av avgiften på levererad mjölk från 3 till 4 GRD/kg. De årliga intäkterna till följd av denna åtgärd uppskattades till 230 miljoner grekiska drakmer
 - Kostnadsbesparingar på 80 miljoner grekiska drakmer genom ändringar i betalningssystemet för mjölkleverantörerna.
 - En minskning av marknadsföringskostnaderna till 550 miljoner grekiska drakmer 1996 och 1997. Detta skulle resultera i årliga besparingar på 950 miljoner under dessa år.
 - Friställning av 81 anställda från den 31 januari 1996, vilket resulterade i besparingar på 283 miljoner grekiska drakmer under 1995 och 1996.
 - Årliga besparingar på 20 miljoner grekiska drakmer för rekrytering av säsonganställd personal.
 - Den foderavgift som togs ut av mjölkleverantörer skulle ökas med 0,5 GRD/kg levererad mjölk, med en årlig intäkt på 35 miljoner grekiska drakmer.
 - Samarbete med en fodertillverkare skulle resultera i årliga besparingar av de finansiella kostnaderna på 91 miljoner grekiska drakmer.
 - Samarbete med en distributör på marknaden i Aten, vilket skulle leda till ytterligare intäkter på cirka 100 miljoner grekiska drakmer.
 - Mjolkproducenterna skulle betala utestående fordringar på 75 miljoner grekiska drakmer under 1996 och 1997.
 - Årliga besparingar på 196 miljoner grekiska drakmer och 60 miljoner grekiska drakmer från betalning av producentskulder till foderleveranser respektive förskottsbetalningar.
- En överenskommelse med producenter och personal skulle göra det möjligt att frysa deras fordringar gentemot AGNO till 1995 års priser och att skjuta upp betalningen av 2,5 miljarder grekiska drakmer till 1999.
- (98) I en andra rapport konstaterades 1996 en kort försening i genomförandet av vissa åtgärder samt ett kassaflödesproblem i AGNO:s verksamhet som förhindrade att de ekonomiska målen uppnåddes. Bland annat rekommenderades följande åtgärder för perioden juni–september 1996:
- Beräkning av ränta på över sju dagar gamla fordringar gentemot producenter för försäljning av foder.
 - Minskningar av AGNO:s traktamenten och andra utgifter för personalens tjänsteresor.
 - En avgift på 1 % på månadslöner upp till 200 000 grekiska drakmer och på 2 % på månadslöner över 200 000 grekiska drakmer.
 - En skyldighet för AGNO:s medlemmar att leverera hela sin mjölkproduktion till kooperativet.
 - Tillämpning av ränta på icke godkända checkar från kunder och förhandlingar om betalning av fordringar som kunderna frusit.
 - En detaljerad finansplan för att täcka AGNO:s behov av rörelsekapital och återbetalning av skulder med medellång löptid.
- (99) Enligt ABG innebar dess ingående övervakning av AGNO:s verksamhet enligt 1995 års avtal om skuldombälgning att man kunde försöka utöva inflytande på ledningens beslut i syfte att minimera kooperativets finansiella exponering. En rad händelser efter 1996, där ABG:s intressen skilde sig från ledningens beslut, tydde på att ABG mer aktivt skulle delta i AGNO:s ledning för att se till att genomförandet av de avtalade omstruktureringsåtgärderna och möjligheterna till återbetalning av kooperativets skulder inte underminerades eller rent av övergavs.
- (100) ABG menade att man då insåg att dess finansiella exponering i AGNO krävde ett mer aktivt deltagande i kooperativets ledning. Följaktligen utsåg ABG – med medgivande av AGNO:s styrelse – i augusti 1997 fyra tekniska rådgivare. ABG tog, med medgivande från AGNO:s bolagsstämma, ett direkt ledningsansvar för AGNO den 1 maj 1998.

V. BEDÖMNING AV ÅTGÄRDERNA

FÖREKOMSTEN AV STÖD I DEN MENING SOM AVSES I ARTIKEL 87.1 I FÖRDRAGET

- (101) Enligt artikel 87.1 i fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.
- (102) De bedömda åtgärderna rör kooperativ som är verksamma inom alla sektorer inom produktion, bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter i Grekland. Inom ramen för Gemensamma jordbrukspolitiken omfattas en klar majoritet av dessa produkter av en gemensamt organiserad marknad. I alla förordningar om upprättande av en gemensam organisation av marknaden finns en särskild bestämmelse där det anges att, såvida inte annat anges i förordningen, är artiklarna 87–89 i fördraget tillämpliga på produktion av och handel med de produkter som täcks av nämnda förordning.

ANVÄNDNING AV STATLIGA MEDEL

- (103) Med undantag för de påstådda skattelättnaderna vidtogs alla åtgärder till förmån för jordbrukskooperativ i allmänhet, och då exempelvis AGNO, genom ABG.
- (104) I detta avseende kan den grekiska staten utöva ett dominerande inflytande över de regler som styr ABG:s verksamhet, eftersom den är ensam aktieägare och företagets styrelse utses genom beslut av regeringen, även om ABG formellt är ett privat företag. ABG skall betraktas som ett offentligt företag i den mening som avses i artikel 2 i kommissionens direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstaterna och offentliga företag⁽¹⁾.
- (105) Följaktligen inbegriper ABG:s avskrivningar och omläggningar av skulder nödvändigtvis användning av statliga medel. Vid kommissionens granskning av vissa åtgärder enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget likställs användningen av ABG:s resurser med åtgärder som vidtas av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. För att uppfylla villkoren i artikel 87.1 i fördraget måste det dock för alla åtgärder påvisas att ABG:s agerande inte är förenligt med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi.

INVERKAN PÅ HANDELN

- (106) Flertalet av de granskade åtgärderna omfattar stödmottagare som är verksamma inom jordbrukssektorn i Grekland. Värdet på gemenskapens samlade produktion av jordbruksprodukter uppgick 1998 till 213,467 miljoner euro⁽¹²⁾, samtidigt som värdet på den grekiska jordbruksproduktionen uppgick till 8,834 miljoner euro, eller 4,1 % av gemenskapens totala produktion. Det förekommer en avsevärd handel med jordbruksprodukter mellan Grekland och övriga gemenskapen. Under perioden 1988–1998 importerade Grekland jordbruksprodukter till ett totalt värde som varierade mellan 1,476 miljoner euro och 2,911 miljoner euro, samtidigt som landet exporterade jordbruksprodukter till ett minsta värde på 842 miljoner euro och ett högsta värde på 1,796 miljoner euro.

SNEDVRIDNING AV KONKURRENSEN

- (107) Inom jordbrukssektorn har kommissionen konsekvent hävdats att vissa åtgärder kan förmodas påverka handeln mellan medlemsstaterna när det förekommer handel med de aktuella produkterna. Enligt de uppgifter som presenterats ovan påverkar de aktuella åtgärderna handeln mellan Grekland och övriga medlemsstater.
- (108) Vid sidan av användningen av statliga medel och inverkan på handeln, moterar kommissionen att åtgärden är selektiv, det vill säga att avskrivningarna av skulder till ABG görs selektivt för en viss kategori av ekonomiska aktörer (116 kooperativ). Dessa avskrivningar har omedelbara ekonomiska effekter på dessa företags ställning i förhållande till de företag både i Grekland och övriga medlemsstater som inte har tillgång till sådana åtgärder.

FÖRDELAR ENLIGT PRINCIPEN OM EN KREDITGIVARE I EN MARKNADSEKONOMI⁽¹³⁾**Artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92**

- (109) Kommissionen noterar att de grekiska myndigheternas syn på denna åtgärds karaktär av statligt stöd är motsägelserfull. I sitt ursprungliga svar på att det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget hade inletts kopplade de grekiska myndigheterna skuldavskrivningarna till naturkatastrofer och exceptionella händelser som skulle uppfylla kraven i artikel 87.2 b i fördraget. Följaktligen ansåg de från början att åtgärden inbegrep statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

⁽¹²⁾ Källa: Eurostat.

⁽¹³⁾ Domstolens dom av den 29 juni 1999 i mål C-256/97 – DMT. Ännu inte offentliggjord.

⁽¹⁾ Se fotnot 6.

(110) Längre fram hävdade Grekland att skuldavskrivningarna syftade till att säkra kooperativens långsiktiga ekonomiska jämvikt och möjliggöra samarbete med ABG, till fördel för bägge parter. Grekland kom sålunda fram till att ABG:s åtgärder uppfyllde principen om en privat investerare i en marknadsekonomi.

(111) I detta avseende kan kommissionen inte dela Greklands syn. Kommissionen anser att en privat bank inte under några omständigheter helt eller delvis skulle avsäga sig sina fordringar på ett visst företag enbart på grund av dess potentiella ekonomiska överlevnad.

(112) Framför allt godtar kommissionen inte att en privat investerare i en marknadsekonomi skulle avsäga sig sina krediter till 116 jordbrukskooperativ, upp till ett belopp på 37,835 miljarder grekiska drakmer, utan någon som helst motprestation från deras sida.

(113) Kommissionen anser därför att denna åtgärd uppfyller alla villkor för tillämpning av artikel 87.1 i fördraget. Stödet uppgår till de totala avskrivna skuldbeloppen.

Artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94

(114) Enligt de grekiska myndigheterna utgör artikel 5 i lag nr 2237/94 om konsolidering av jordbrukskooperativens skulder inte statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. Grekland menade att skuldreglering utgör en normal bankpraxis som tillämpas i alla medlemsstater och inte leder till någon ytterligare användning av statliga medel.

(115) Kommissionen delar inte de grekiska myndigheternas syn i detta avseende.

(116) Kommissionen noterade att det finns rättsliga bestämmelser som tillåter alla banker i Grekland att genomföra skuldomläggningsprogram. Villkoren för dessa skuldomläggningar får varje bank själv besluta om enligt sin affärsmässiga bankpraxis. Genom antagandet av artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 får ABG göra samma typ av transaktioner, men till mer specifika villkor. Kommissionen kan då anta att dessa transaktioner inte

skulle ha ägt rum under normala marknadsvillkor, det vill säga om ABG skulle verka enligt principen om en privat kreditgivare i en marknadsekonomi som tillämpar helt affärsmässiga bankkriterier.

(117) För det första är omfattningen av företag som kan komma i fråga för åtgärden avsevärt minskad, vilket innebär att man infört ett inslag av selektivitet. I själva verket gäller artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 specifikt jordbrukskooperativ och kan inte tillämpas på andra typer av företag. Även om det i allmänhet är bankerna som fastställer tillämpliga räntesatser för skuldomläggningsprogram, fastställs för det andra i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 mycket förmånliga villkor för dessa program, som kan löpa i upp till 15 år med tre amoreringsfria år och en räntesats på 50 % av den normala marknadsräntan för sådana lån.

(118) Följaktligen anser kommissionen att denna åtgärd är selektiv och snedvrider konkurrensvillkoren på den inre marknaden. Den ger de kooperativ som kommer i åtnjutande av åtgärden konkurrensfördelar som inte är förenliga med principen om den privata kreditgivaren.

(119) Kommissionen anser att stödets omfattning åtminstone är likvärdigt med att bevilja ett nytt lån för kooperativets totala skuld med en löptid på 10 eller 15 år och en räntesats på 50 % av den normala marknadsräntan för konsolideringslån. Eftersom programmet fanns tillgängligt för 116 kooperativ och kommissionen inte kan utesluta att åtminstone vissa av dessa inte skulle ha beviljats någon skuldomläggning under normala marknadsvillkor, skulle stödets omfattning i vissa fall uppgå till 100 %, då ett sådant kooperativ inte under några omständigheter skulle ha kunnat erhålla sådana skuldregleringsarrangemang (punkt 41 i kommissionens meddelande om tillämpningen av artiklarna 92 och 93 i fördraget och av artikel 5 i kommissionens direktiv 80/723/EG på offentliga företag i tillverkningssektorn⁽¹⁴⁾).

(120) Greklands argument att det skulle vara ekonomiskt mer fördelaktigt för ABG att lägga om kooperativens lån än att tvinga kooperativ som AGNO i konkurs, håller dessutom inte för en närmare granskning. Kommissionen anser att denna fråga bör bedömas i varje enskilt fall.

⁽¹⁴⁾ EGT C 307, 13.11.1993, s. 3.

(121) Vad mejerikooperativet AGNO anbelangar fick det stöd från den grekiska staten i form av skuldavskrivningar eller skuldregleringar genom ABG i åtminstone fyra fall (den grekiska lagen nr 2008/92, den grekiska lagen nr 2198/92, den grekiska lagen nr 2237/92 och den grekiska lagen nr 2538/97). Varje privat investerare skulle vid en viss punkt ifrågasätta sitt deltagande i ett kooperativ i syfte att undvika ytterligare förluster.

(122) För det andra lyckades de grekiska myndigheterna inte påvisa att de privata bankerna utförde samma transaktioner till samma villkor för att lätta på jordbrukskooperativens skuldbörda.

(123) För det tredje uppgick AGNO:s skuld till ABG till 16,754 miljarder grekiska drakmer, medan AGNO:s nettotillgångar hade ett marknadsvärde på cirka 7 miljarder grekiska drakmer. AGNO:s skulder till andra banker var av mindre omfattning (698 miljoner grekiska drakmer) jämfört med skulden till ABG, vilket antyder att även om banksystemet i helhet skulle enas om att bevilja AGNO förmånliga lånevillkor⁽¹⁵⁾, så skulle betalningen av lånen från ABG inte vara jämförbar med betalningen av andra bankers lån. Även om det totala värdet på de säkerheter som lämnats (44,23 miljarder grekiska drakmer) nominellt överstiger det omstrukturerade skuldbeloppet, noterade kommissionen likaledes att flertalet av dessa säkerheter härrör från medlemmarnas gemensamma ansvar (30,55 miljarder grekiska drakmer) eller fordringar (4,84 miljarder grekiska drakmer). Dessa typer av säkerheter kan per definition visa sig vara mycket svåra att mobilisera⁽¹⁶⁾ eller osäkra, beroende på dessa fordringars exakta art.

(124) Kommissionen anser därför att alla villkor för tillämpning av artikel 87.1 i fördraget är uppfyllda.

Den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989

(125) Genom den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 skapas ett regelverk som ger kreditinstitut i Grekland rätt att reglera sina skulder oavsett den typ av lån i grekiska drakmer eller utländska valutor som de hänger samman med.

(126) Under en viss period var denna bestämmelse kopplad till en viss räntenivå. Vid den tidpunkt då AGNO beviljades konsolideringslån enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 var dessa miniräntor inte längre tillämpliga.

(127) Eftersom bestämmelserna i den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 är tillämpliga på samma sätt och enligt samma regler på både offentliga och privata banker som är verksamma på den grekiska marknaden, och då omläggning av skulder är normal bankpraxis i alla europeiska länder, konstaterar kommissionen att denna bestämmelse inte är selektiv. Följaktligen utgör den inte i sig statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. I den mån som offentliga banker har utnyttjat dessa bestämmelser för att lägga om sina skulder måste varje enskilt fall analyseras för att avgöra varje åtgärds karaktär av stöd.

Lån till AGNO inom ramen för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989

(128) I punkt 127 konstaterade kommissionen att bestämmelserna i den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 inte i sig utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

(129) Då dessa utgör de allmänna grekiska bestämmelser som tillåter bankerna att omstrukturera skulder gäller detta konstaterande med förbehåll för ABG:s faktiska agerande då banken lagt om kooperativens skulder inom ramen för dessa bestämmelser. Dessa åtgärder kan i själva verket utgöra statligt stöd om det inte kan påvisas att ABG:s agerande kan motiveras utifrån principen om den privata kreditgivaren i en marknadsekonomi.

(130) När det gäller AGNO rörde skuldömlägningsprogrammet skulder på totalt 12,044 miljarder grekiska drakmer: 10,145 miljarder grekiska drakmer inom ramen för den grekiska lagen nr 2237/94 och 1,899 miljarder grekiska drakmer inom ramen för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989. De grekiska myndigheterna menade att detta belopp inte uppfyllde kriterierna i den grekiska lagen nr 2237/94. Dessutom kan ABG inte jämföras med en privat kreditgivare, eftersom banken vid upprepade tillfällen beviljat AGNO stöd.

⁽¹⁵⁾ EG-bulletin 9-1984, se fotnot 14, punkt 3.2 tredje strecksatsen i tillämpliga delar (vad gäller det privata bidraget).

⁽¹⁶⁾ Se statligt stöd C 47/95, där rådet enligt det förfarande som anges i artikel 88.2 sista stycket i fördraget gav Italien tillstånd att bevilja stöd i syfte att hindra banker från att kräva ut personliga tillgångar från medlemmar i kooperativ, för den händelse dessa kooperativ gick i konkurs.

(131) Kommissionen konstaterade att denna transaktion är att likställa med en större skuldomläggning som uppfyller villkoren i artikel 87.1 i fördraget. Även om villkoren för skuldomläggningen är mindre fördelaktiga för AGNO än de som anges i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94, är den räntesats (21,5 %) som tillämpades fortfarande lägre än den referensränta som vid tidpunkten var tillämplig i Grekland (26,47 %). Kommissionen anser att denna ytterligare reglering utgör en del av en övergripande plan för att hjälpa AGNO att betala av sina skulder och därmed utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

(132) Kommissionen anser vidare att bidragsekvivalenten i detta förfarande motsvarar ett nytt lån på det totala skuldbeloppet till en räntesats som motsvarar skillnaden mellan marknadsränta (åtminstone den referensränta som vid tidpunkten var tillämplig i Grekland) och den ränta som tagits ut för lånet under hela dess löptid (se punkt 119).

Skattelättnader

(133) Klaganden hävdar att den särskilda behandlingen av kooperativ inom ramen för den allmänna grekiska skattelagstiftningen eller lagen om kooperativ utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

(134) Enligt punkt 23 i kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på åtgärder som omfattar direkt beskattning av företag⁽¹⁷⁾, måste inte vissa åtgärders särskiljande art nödvändigtvis innebära att de skall betraktas som statligt stöd. De kan utgöra allmänna regler som motiveras av systemets karaktär eller allmänna uppläggning. Framför allt kan det, enligt punkt 25 i nämnda meddelande, på grund av skattesystemets art dessutom vara motiverat att kooperativ som delar ut sina vinster till sina medlemmar inte beskattas på kooperativnivå om skatten tas ut av medlemmarna.

(135) Eftersom denna situation motsvarar den som de grekiska myndigheterna beskriver har kommissionen ingen anledning att anse att den särskilda behandlingen av kooperativ inom ramen för det grekiska skattesystemet utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

MÖJLIGA UNDANTAG INOM RAMEN FÖR ARTIKEL 87 I EG-FÖRDRAGET

(136) Förbudet mot statligt stöd i artikel 87.1 i fördraget är dock inte ovillkorligt. Med undantag för artikel 87.2 b i fördraget, som Grekland åberopar som rättslig grund för att bevilja stöd enligt artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92, är uppenbarligen inte något av de undantag som anges i artikel 87.2 i fördraget tillämpligt.

ARTIKEL 87.2 b I FÖRDRAGET

(137) I sitt svar på att det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget inletts, åberopar de grekiska myndigheterna bestämmelserna i artikel 87.2 b i fördraget, enligt vilka stöd för att avhjälpa naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser är förenligt med den gemensamma marknaden.

(138) Även om stöd för att kompensera för de ekonomiska effekterna av naturkatastrofer eller liknande händelser anses vara förenligt med själva EG-fördraget, måste allt sådant stöd enligt artikel 88.3 i EG-fördraget anmälas till kommissionen, och medlemsstaten måste motivera stödet. Det är bara på detta sätt som kommissionen kan försäkra sig om att ett stöd av denna typ faktiskt omfattas av artikel 87.2 b.

(139) För det första noterade kommissionen att artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 i första hand rör avskrivning av sådana skulder som jordbrukskooperativen ådragit sig till följd av socialpolitiska åtgärder och andra interventioner från statens sida. Även om Grekland hävdar att den grekiska statens interventioner grundade sig på skador som orsakas av de 24 naturkatastrofer som uppges ha påverkat Grekland mellan 1982 och 1989, lyckas Grekland inte påvisa något orsakssamband mellan dessa naturkatastrofer och de statliga interventioner som rörde prisbildningen för aktuella produkter. Sambandet är minst sagt oklart mellan de naturkatastrofer som omfattas av artikel 87.2 b och kompensation för skador som exempelvis orsakats genom export av apelsiner, försäljning av aprikoser, konstruktion av en kylvanhet eller lagring av bordsoliver.

⁽¹⁷⁾ EGT C 384, 10.12.1998, s. 3.

(140) För det andra visar en analys av de 116 utvärderingar som Grekland skickat in med skälen för att skriva av enskilda kooperativs skulder att skadan inte i något av dessa fall orsakats av naturkatastrofer eller ogynnsamma väderförhållanden. Endast sex kooperativ (inbegripet mejerikooperativet AGNO) hade kommit i åtnjutande av avskrivningar som var kopplade till kärnkraftsolyckan i Tjernobyl.

(141) För det tredje noterar kommissionen att den grekiska staten först efter 1992 kompenserade kooperativen för skador som jordbruksproduktionen skulle ha åsamkats av naturkatastrofer och exceptionella händelser som inträffade mellan 1982 och 1989. Följaktligen kan kompensation i vissa fall ha betalats ut i upp till tio år efter händelsen.

(142) Enligt dess nuvarande praxis⁽¹⁸⁾ anser kommissionen att det – då stöd betalas ut flera år efter att den aktuella händelsen inträffade – finns en verklig risk för att betalningen av detta stöd kommer att få samma effekter som driftsstöd. I brist på en specifik motivering av skadeståndsanspråket, till exempel till följd av händelsens karaktär eller omfattning eller på grund av att skadorna uppstått senare än själva händelsen eller om skadorna är bestående, godkänner kommissionen inte nationellt stöd som anmäls mer än tre år efter att händelsen inträffade. Denna praxis har kodifierats i punkt 11.1.2 i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd inom jordbrukssektorn⁽¹⁹⁾. De administrativa problem som de grekiska myndigheterna åberopar kan inte anses vara en godtagbar motivering, eftersom det redan i den lag som antogs 1992 föreskrivs att skador som inträffade före 1982 kan regleras.

(143) När det gäller det stöd som mejerikooperativet AGNO beviljats inom ramen för den grekiska lagen nr 2008/92 för skador som orsakats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl, noterar kommissionen dessutom att åtminstone delar av förlusterna grundar sig på en jämförelse mellan de genomsnittspriser som AGNO betalade sina producenter och riktpiserna för samma råvaror. Följaktligen beror dessa förluster på högre producentpriser för mjölk och inte på den exceptionella händelsen i sig.

(144) Av de skäl som anges ovan kan kommissionen inte anse att bestämmelserna i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 uppfyller villkoren i artikel 87.2 b i fördraget.

ARTIKEL 87.3 I FÖRDRAGET

(145) Kommissionen anser att stödåtgärderna inte syftade till att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi i den mening som avses i artikel 87.3 b. De syftade inte heller till att främja kultur och bevara kulturarvet i den mening som avses i artikel 87.3 d. Det är därför nödvändigt att överväga huruvida de aktuella åtgärderna kan omfattas av ett undantag enligt artikel 87.3 a eller artikel 87.3 c i fördraget.

Artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92

(146) Skuldavskrivningarna inom ramen för artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 har gjorts i den mån som skulderna uppstått till följd av genomförandet av socialpolitiska åtgärder eller andra interventioner enligt den grekiska statens anvisningar. Trots att kommissionen då den inledde det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget uppmanade de grekiska myndigheterna att inkomma med alla detaljer kring denna social- och interventionspolitik, inbegripet en bedömning av denna nationella politikens överensstämmelse med Gemensamma jordbrukspolitikerna, har de grekiska myndigheterna inte lämnat begärda upplysningar.

(147) Vid en analys av texten till lagförslaget och de 116 fall där en skuldavskrivning faktiskt godkänts kan man konstatera att alla dessa fall rörde avskrivningar av skulder som berodde på utgifter som kooperativen ådragit sig då de utfört vissa funktioner. Kommissionen betraktar alla skäl för att avskriva skulderna (produktionsstöd, insamling och saluföring av jordbruksprodukter, lagring av jordbruksprodukter, inköp av material som behövs för tillverkningsprocessen, löpande driftskostnader, förvaltning av bekämpningsmedel och foder, skulder till ABG, förluster orsakade av statens prisinterventionspolitik, kompensation för administrativa åtgärder, kompensation för skador som orsakats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl samt investeringar) som driftstöd. Kommissionen kan därför inte godkänna stödet enligt artikel 87.3 c i fördraget.

⁽¹⁸⁾ Se ärende C 51/96.

⁽¹⁹⁾ EGT C 28, 1.2.2000, s. 2.

- (148) Framför allt måste de stödåtgärder som syftade till att kompensera för de skador orsakats av kärnkraftsolyckan i Tjernobyl betraktas som driftstöd eftersom de inte uppfyller villkoren i artikel 87.2 b i fördraget. På samma sätt måste de stödåtgärder som syftade till att kompensera kooperativen för genomförandet av investeringar betraktas som driftstöd eftersom det faktum att kompensationen betalas ut retroaktivt innebär att detta stöd bara förbättrar kooperativens finansiella ställning efter det att de genomfört investeringarna. Dessa stödåtgärder har därmed inte utgjort något investeringsincitament och på så sätt främjat sektorns utveckling⁽²⁰⁾.
- (149) De grekiska myndigheternas kommentarer bekräftar att målet för åtgärden var att lätta på mottagarnas skuldbörda, och att det inte förekom någon motprestation från deras sida som skulle kunna anses underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner. I detta avseende kan ett rent utlåtande om kooperativets "överlevnad" inte betraktas som en motprestation. Det faktum att kooperativen enligt lag måste ta hand om sina medlemmars hela produktion kan inte förmodas ändra denna slutsats eftersom det inte är obligatoriskt att godkänna kooperativens stadgar. Med tanke på de principer som fastställts genom rättspraxis⁽²¹⁾ måste kommissionen sålunda konstatera att åtgärden inte kan omfattas av undantaget enligt artikel 87.3 c i fördraget.
- (150) Även om de grekiska myndigheterna inte uttryckligen åberopat artikel 87.3 a i fördraget hävdade de att dessa åtgärder hade en regional räckvidd eftersom kooperativen företräder stora grupper av jordbrukare som verkar i bergsområden och andra mindre gynnade områden.
- (151) I kommissionens meddelande från 1988⁽²²⁾ om metoden för tillämpning av artikel 87.3 a och på regionalstöd anges i punkt I.6 att kommissionen som ett erkännande av deras särskilda svårigheter undantagsvis kan godkänna ett visst driftstöd i dessa regioner enligt särskilda villkor som anges i underpunkterna i – v. I underpunkt ii i dessa villkor specificeras att "stödet skall utformas för att främja en varaktig och balanserad utveckling av den ekonomiska verksamheten och inte får skapa någon överkapacitet inom sektorn på gemenskapsnivå med följd att de problem som gemenskapen drabbas av inom sektorn är värre än det ursprungliga regionala problemet. I detta sammanhang krävs en sektoriell strategi, och framför allt skall man iakttä de gemensamma regler, direktiv och riktlinjer som är tillämpliga inom vissa industrisektorer (stål, varv, syntetiska fibrer, textil- och beklädnadsindustrin) och jordbrukssektorer samt på industriföretag som ägnar sig åt bearbetning av jordbruksprodukter"⁽²³⁾.
- (152) Inom jordbrukssektorn, som omfattar produktion, bearbetning och saluföring av produkter som anges i bilaga I, har kommissionen i många år konsekvent förbjudit betalning av driftstöd i alla regioner, inklusive regioner som omfattas av artikel 87.3 a i fördraget.
- (153) Vid en granskning av den långa förteckningen över enskilda fall framgår det direkt att åtgärden kan förmodas underminera de marknader som organiseras gemensamt inom ramen för Gemensamma jordbrukspolitik. Kooperativen kompenseras i själva verket för kostnader som de åsamkats genom åtgärder som normalt genomförs inom ramen för de gemensamt organiserade marknaderna.
- (154) Det är EG-domstolens konsekventa praxis att medlemsstaterna inte får anta nationella åtgärder som kan tänkas underminera den prisbildningsmekanism som fastställts genom en gemensam organisation av marknaden⁽²⁴⁾. Med tanke på att Gemensamma jordbrukspolitik har tolkningsföreträde framför reglerna om statligt stöd, som i sin tur har tolkningsföreträde framför konkurrensreglerna i fördraget (artikel 36 i EG-fördraget)⁽²⁵⁾, kan nationella åtgärder som skadar en gemensamt organiserad jordbruksmarknad inte i något fall godkännas inom ramen för ett program för statligt stöd med hänvisning till att en undantagsbestämmelse skulle vara tillämplig.
- (155) Med tanke på ovanstående måste det konstateras att bestämmelserna i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1, och inte uppfyller villkoren för något av de undantag som anges i artikel 87.2 eller 87.3.

⁽²⁰⁾ Dom av den 17 september 1989 i mål C-730/79, Philip Morris, Rec. 1980, s. 2671-2693.

⁽²¹⁾ I synnerhet förstainstansrättens dom av den 8 juni 1995 i mål T-459/93, Siemens mot kommissionen, REG 1995, II-1675, och den rättspraxis som citeras i denna.

⁽²²⁾ EGT C 212, 12.8.1998, s. 2. Riktlinjer för nationellt regionalstöd – punkt 2 (EGT C 74, 10.3.1998, s. 10).

⁽²³⁾ Domstolens dom av 14 januari 1997 i mål C-165/97, Spanien mot kommissionen (*Piezas y Rodajes SA*), REG 1997, s. I-0135.

⁽²⁴⁾ Domstolens dom av den 12 juni 1990 i mål C-35/88, KYDEP, Rec. 1990, s. I-3125.

⁽²⁵⁾ EG-domstolens dom i mål C-177/78, Pigs and Bacon Commission mot McCarren, Rec. 1979, s. 2161.

(156) Som ett enskilt exempel på tillämpning av den stödordning som anges ovan gäller samma stutsats för det stöd som beviljats mejerikooperativet AGNO (851 miljoner grekiska drakmer).

(157) När det gäller det särskilda stöd som beviljats AGNO enligt artikel 19 i den grekiska lagen nr 2198/94 (529,89 miljoner grekiska drakmer), noterade kommissionen att det utgjordes av ränta för en sen betalning av skadestånd för förluster som orsakats av kärkraftsolyckan i Tjernobyli. Eftersom målet med detta stöd är det samma som för det stöd som beviljats enligt artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 gäller den föregående stutsatsen också i detta fall.

ARTIKEL 5 I DEN GREKISKA LAGEN NR 2237/94

(158) I artikel 87.3 c i fördraget fastslås att stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner kan anses vara förenligt med den gemensamma marknaden om detta stöd inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

(159) Även om de grekiska myndigheterna inte specifikt åberopade detta bör bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 granskas mot bakgrund av dessa bestämmelser.

(160) I ett tidigt skede bedömde kommissionen dessa bestämmelser mot bakgrund av de riktlinjer som gällde vid den tidpunkt då stödet beviljades respektive vid den tidpunkt då det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget inleddes⁽²⁶⁾. Dessa riktlinjer har senare ändrats genom ett nytt regelverk för statligt stöd till förmån för företag i svårigheter, inklusive särskilda villkor för att bevilja sådant stöd inom jordbrukssektorn⁽²⁷⁾. Detta regelverk trädde i kraft den 1 januari 1998 och riktlinjerna kodifierades i mitten av 1999⁽²⁸⁾. För att skapa rättssäkerhet bedöms åtgärden utifrån de kriterier som gällde då det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget inleddes.

(161) I punkt 2.2 i 1994 års gemensamma riktlinjer fastslogs att medlemsstaterna efter eget behag fick fortsätta att tillämpa kommissionens särskilda regler för jordbrukssektorn på denna typ av stöd inom sektorn. Eftersom åtgärderna inte tidigare anmälts till kommissionen och då Grekland inte erkände åtgärdens karaktär av statligt stöd, har Grekland inte åberopat något regelverk som kommissionen bör tillämpa då den undersöker åtgärdernas förenlighet med fördragsreglerna.

(162) Under dessa förhållanden måste kommissionen inbegripa alla aspekter relevanta gemensamma riktlinjer, det vill säga undsättningsstöd, omstruktureringsstöd enligt de särskilda regler som är tillämpliga inom jordbrukssektorn samt omstruktureringsstöd enligt de allmänna kriterierna.

Särskilda regler för undsättning och omstrukturering av företag inom jordbrukssektorn

(163) När det gäller de särskilda regler för jordbrukssektorn, som kan tillämpas som ett alternativ till de allmänna reglerna, var stödet i huvudsak volymmässigt begränsat till särskilda delar av det aktuella jordbrukets eller företagets egna kapital. Om det aktuella jordbrukets eller företaget skulle finna sig i fara på grund av oförmåga att betala sina skulder, var det kommissionens policy att medlemsstaterna skulle kunna skydda dessa investeringar genom att bevilja omstruktureringsstöd inom särskilda ramar.

(164) Kommissionens tidigare praxis inom jordbrukssektorn⁽²⁹⁾ kan sammanfattas enligt följande:

a) Stödet (t.ex. betalning av upplupen ränta) skulle syfta till att minska de finansiella kostnaderna för befintliga lån som tagits för att finansiera investeringar.

b) Den totala subventionen för befintligt stöd som eventuellt beviljats då lånen togs och för nya stöd fick inte överstiga följande gränser, som kommissionen normalt tillät:

— För investeringar i produktionsledet: 35 % eller 75 % för områden som kan betraktas betraktas som mindre gynnade enligt artikel 21.2 i förordning (EG) nr 950/97⁽³⁰⁾.

— För investeringar i förädlings- och försäljningsleden: 55 % (75 % inom mål 1-områden) om dessa uppfyllde kriterierna för de undantag som angavs i gemenskapens rambestämmelser för det statliga stödet till investeringar för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ Se fotnot 7.

⁽²⁷⁾ EGT C 283, 19.9.1997, s. 2.

⁽²⁸⁾ EGT C 288, 9.10.1999, s. 2.

⁽²⁹⁾ Se fotnot 8 och tidigare ärenden N 864/97 och C 65/97.

⁽³⁰⁾ EGT L 142, 2.6.1997, s. 1.

⁽³¹⁾ EGT C 29, 2.2.1996, s. 4.

- c) Det nya stödet skall följa på en justering av räntesatserna för de nya lånen för att beakta variationer i upplåningskostnaderna – stödbeloppet bör vara lägre eller lika med ändringen av räntesatserna för de nya lånen – eller röra jordbruk som kan garantera lönsamhet framför allt i fall där de finansiella kostnaderna för de befintliga lånen är så höga att jordbruket äventyras eller rent av riskerar att gå i konkurs.
- (165) Kommissionen konstaterar att dessa fall inte uppfyller de särskilda kriterierna för omstrukturering av jordbruksföretag av det enkla faktum att de skulder som skall läggas om inte nödvändigtvis är kopplade till genomförandet av investeringar. Artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 kan i själva verket täcka andra orsaker bakom skuldsättningen, förutsatt att dessa kan tillskrivas objektiva och externa omständigheter.

Undsättningsstöd

- (166) Rent allmänt anser kommissionen att andan och ordalydelsen i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte stämmer överens med det allmänna målet att undsätta företag i svårigheter, utan snarare syftar till att ge företag i svårigheter en kort respit så att en långsiktig lösning kan utarbetas. Dessa bestämmelser syftar i själva verket till att utgöra en långsiktig lösning för jordbrukskooperativ med ekonomiska problem.
- (167) Enligt kommissionens kriterier skall undsättningsstöd
- bidra till att öka mottagarens likviditet genom lånegarantier eller lån till normal affärsmässig ränta,
 - vara begränsat till det belopp som krävs för att fortsätta verksamheten (t.ex. för att täcka löner och lönekostnader samt fasta leveranser),
 - endast betalas under den tid som krävs (som en allmän regel inte i mer än sex månader) för att utarbeta erforderlig och genomförbar återhämtningsplan,
 - beviljas på grundval av allvarliga sociala problem och inte få några otillbörliga negativa effekter på industrin i andra medlemsstater,
 - i princip vara engångstransaktioner.

- (168) Kommissionen har dock inte de upplysningar som krävs för att bedöma om de andra, fjärde och femte villkoren är uppfyllda. Kommissionen noterade dock att de första och tredje villkoren uppenbarligen inte är uppfyllda. Konsolideringslånen har i själva verket beviljats med en löptid på 15 år och till en ränta 50 % under marknadsräntan.
- (169) Följaktligen uppfyller artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte gemenskapens kriterier för undsättning av företag i svårigheter.

Gemenskapens allmänna riktlinjer för omstrukturering av företag i svårigheter

- (170) När det gäller gemenskapens riktlinjer för stöd för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter tillämpar kommissionen den allmänna principen att bara godkänna stöd i fall där det kan påvisas att det ligger i gemenskapens intresse att godkänna omstruktureringssstödet.
- (171) Rent formellt utgör artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 ett program för omstrukturering av jordbrukskooperativ i svårigheter. I enlighet med punkt 4.1 och 4.2 i tillämpliga riktlinjer anser kommissionen att det bara är möjligt att godkänna stödordningar som rör omstrukturering av företag i svårigheter om dessa företag omfattas av definitionen på små och medelstora företag enligt de relevanta gemensamma riktlinjer för statligt stöd inom jordbrukssektorn som var tillämpliga vid tillfället ⁽³²⁾. För stora företag krävs enligt riktlinjerna en enskild anmälan av varje stöd som beviljats.
- (172) Artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse som begränsar stödet till små och medelstora företag enligt gemenskapens definition. Även om dessa bestämmelser inte i vederbörlig ordning har anmälts enligt artikel 88.3 i fördraget, noterar kommissionen de grekiska myndigheternas uppgifter att 116 jordbrukskooperativ utnyttjade denna stödordning.
- (173) En av stödmottagarna var mejerikooperativet AGNO, som inte kunde betraktas som ett litet eller medelstort företag i den mening som avses i tillämpliga gemenskapsriktlinjer. I slutet av 1993 hade AGNO i själva verket 912 anställda (högsta antal för små och medelstora företag är 250) och en omsättning på 60 miljoner euro (högsta omsättning för små och medelstora företag vid den tidpunkt då stödet beviljades var 20 miljoner euro).

⁽³²⁾ EGT C 213, 19.8.1992, s. 10, numera EGT C 213, 23.7.1996, s. 4.

(174) Följaktligen konstaterade kommissionen att omstruktureringsprogrammet för kooperativen inte var begränsat till små och medelstora företag i den mening som avses i gemenskapens riktlinjer. Kommissionen kan därför inte godkänna ett sådant program.

(175) Dessutom inkom de grekiska myndigheterna inte – såsom kommissionen hade begärt i sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget – med detaljerade upplysningar om genomförandet av programmet vad gäller alla 116 stödmottagare och inte bara om det enskilda fallet AGNO.

(176) Rent konkret kan omstruktureringsstöd bara beviljas då följande allmänna villkor är uppfyllda:

a) **Återskapande av lönsamhet**

Alla omstruktureringsplaner måste syfta till att återskapa företagets långsiktiga lönsamhet och sundhet inom en rimlig tid och på grundval av realistiska antaganden om de framtida villkoren för dess verksamhet. Den förbättrade lönsamheten skall främst uppnås genom interna åtgärder, och externa faktorer skall bara beaktas i den mån som antagandena om dessa faktorer utveckling är allmänt vedertagna. För att uppfylla lönsamhetskriteriet måste omstruktureringsplanen göra det möjligt för företaget att täcka alla sina kostnader, inklusive avskrivningar och finansiella kostnader, samt åtminstone generera en avkastning på kapitalet som tillåter företaget att konkurrera på marknaden av egen kraft.

b) **Att undvika att stödet snedvrider konkurrensen**

Det skall vidtas åtgärder för att så långt som möjligt undvika att konkurrensen påverkas negativt. Då en objektiv bedömning av efterfråge- och utbudssituationen visar att det finns ett överskott av produktionskapacitet, måste omstruktureringsplanen ge ett bidrag – som skall stå i proportion till det stödbelopp som erhålls – till omstruktureringen av den relevanta marknaden i Europeiska gemenskapen genom att oåterkalleligt minska eller lägga ned kapacitet.

c) **Stödet skall stå i proportion till kostnaderna för och fördelarna av omstruktureringen**

Stödet måste till belopp och intensitet vara begränsat till det absoluta minimum som krävs för att

möjliggöra att omstruktureringen genomförs samt vara kopplat till de fördelar som förväntas från gemenskapens sida. Stödmottagarna förväntas ge ett avsevärt bidrag till omstruktureringsplanen av egna resurser eller genom externa affärsmässiga finansieringskällor. För att begränsa de snedvridande effekterna får stödet inte ge företaget ett kassaöverskott som kan användas för aggressiv verksamhet som snedvrider marknaden.

d) **Omstruktureringsplanen skall genomföras fullständigt och villkoren för stödet skall iakttagas**

Företaget måste helt genomföra den omstruktureringsplan som kommissionen godkänt samt uppfylla alla skyldigheter som kommissionen fastställt.

e) **Övervakning och årliga rapporter**

Beviljandet av omstruktureringsstöd skall övervakas regelbundet genom adekvata rapporter.

(177) När det gäller att återskapa lönsamheten begränsar bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 i kombination med ABG:s rundskrivelser nr 150/94 och nr 22/95 tillgången till åtgärden till genomförandet av en genomförbarhetsstudie som är kopplad till modernisering och utveckling av kooperativet. Denna genomförbarhetsstudie skall göra det möjligt att visa att jordbrukskooperativet skulle uppfylla sina finansiella förpliktelser gentemot ABG.

(178) I dessa arrangemang kan ABG inbegripa villkor för att säkerställa att kooperativet moderniseras (åtgärder för att minska personalen eller andra relevanta kostnadsbesparande åtgärder), att det avyttrar icke produktiva tillgångar samt att det ökar sitt egna kapital (genom att införa avgifter på levererade produkter och öka medlemmarnas kapitalandelar).

(179) Genomförbarhetsstudierna inbegrep också fullständiga tidsplaner för fullbordandet av den finansiella omstruktureringen (för varje enskilt kooperativ), bestämmelser för återgång till de tidigare skuldarrangemangen samt bestämmelser om en regelbunden och ingående övervakning av planen.

- (180) Även om bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 är kopplade till en minskning av jordbrukskooperativens finansiella exponering gentemot ABG och möjliggör regelbundna amorteringar, godtar kommissionen att genomförbarhetsstudien för varje kooperativ kan betraktas som en omstruktureringsplan i den mening som avses i riktlinjerna. Dessa genomförbarhetsstudier är i själva verket utformade för att säkra ett ekonomiskt stöd i en omstruktureringsprocess som framför allt styrs genom interna åtgärder.
- (181) När det gäller att iaktta det andra villkoret, innehåller artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte någon bestämmelse om åtgärder som den grekiska staten skall vidta för att så långt som möjligt motverka att konkurrenterna påverkas negativt. Dessutom omfattar stödordningen jordbrukskooperativ inom hela jordbrukssektorn, inklusive branscher där det finns ett strukturellt överskott av produktionskapacitet i den mening som avses i punkt 2.3 i bilagan till kommissionens meddelande 94/173/EG⁽³³⁾, i vilket det fastställs branschvisa gränser till de gemensamma riktlinjer för stöd till bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter som var tillämpliga då förfarandet enligt artikel 88.3 inleddes. Varken ovannämnda artikel eller dess genomförandebestämmelser innehåller någon bestämmelse som ålägger de understödda kooperativen att oåterkalleligt minska eller stänga kapacitet som ett bidrag till omstruktureringen av den relevanta marknaden på europeisk nivå.
- (182) Det bör i detta avseende noteras att beslut 94/173/EG tvärtemot de grekiska myndigheternas argument var tillämpligt på alla regioner i gemenskapen, med vissa undantagskriterier för mål 1-regioner som Grekland. Det bör noteras att beslut 94/173/EG nämns som en måttstock för att bedöma överkapacitet inom vissa sektorer både för samfinansierat och nationellt stöd, och inte som en absolut referenspunkt. Andra indikationer på överkapacitet kan om så var lämpligt också ha använts (dvs, marknadsundersökningar).
- (183) De grekiska myndigheterna hävdar att den aktuella lagen innehåller bestämmelser om minskning eller avyttring av produktionskapacitet, nämligen de om avyttring av olönsam verksamhet. Kommissionen anser dock att den grekiska lagen nr 2237/94 och dess genomförandebestämmelser inte ålägger kooperativen att minska produktionskapacitet, utan bara en skyldighet att avyttra outnyttjade tillgångar. Att överge outnyttjad eller olönsam kapacitet och att avyttra outnyttjade tillgångar är fullständigt motiverat för att skapa en ny balans mellan tillgångar och skulder, och är nödvändigt för att uppnå lönsamhet på kooperativnivå. Kommissionen kan dock inte anse att denna bestämmelse utgör en sådan skyldighet att minska kapacitet, som skulle utgöra en verklig motprestation av den som kommer i åtnjutande av åtgärder för att omstrukturera denna sektor inom gemenskapen.
- (184) I punkt 3.2.3 i gemenskapens riktlinjer hänvisas till särskilda villkor för omstrukturingsstöd inom stödombåden. Om behoven av regional utveckling så motiverar kommissionen enligt dessa bestämmelser tillåta en viss flexibilitet i stödombåden (artikel 87.3 a och 87.3 c) när det gäller kravet på kapacitetsminskningar då de berörda marknaderna uppvisar en strukturell överkapacitet. Kommissionen kan dock inte godta ett generellt undantag från detta krav. De grekiska myndigheterna har i själva verket inte lämnat några motiv för en sådan flexibilitet när det gäller en åtgärd som påverkar alla sektorer av jordbruksproduktionen i hela Grekland.
- (185) Det tredje villkoret rör förhållandet mellan kostnaderna för omstrukturingsstödet och dess fördelar ur gemenskapens synvinkel.
- (186) För det första begränsar varken artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 eller dess genomförandebestämmelser det totala stödbeloppet till varje kooperativ till det strikta minimum som krävs för att möjliggöra omstruktureringen. Kommissionen kan därför inte förvissa sig om att det godkända stödet i samtliga fall var begränsat till detta absoluta minimum.
- (187) Följaktligen kan kommissionen inte försäkra sig om att de avtalade skuldomläggningarna inte i något av de 116 fallen genererade kassaöverskott (eller skapade ny lånekapacitet) som skulle göra det möjligt för kooperativen att hänge sig åt aggressiv verksamhet som snedvrider marknaden.
- (188) Dessutom anser kommissionen att åtgärder såsom en ökning av det egna kapitalet, avgifter per levererad produkt och avyttring av outnyttjade tillgångar kan betraktas som ett bidrag från mottagarna till omstruktureringen om intäkterna från dessa avgifter och avyttringar används i omstruktureringsprocessen. Den nivå där dessa krävs skulle göra det möjligt för kommissionen att bedöma huruvida bidraget kan betraktas som avsevärt mot bakgrund av gemenskapens riktlinjer. Det bör dock noteras att det varken i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 eller dess genomförandebestämmelser fastställs någon minsta nivå för när mottagarnas bidrag kan betraktas som avsevärda.

⁽³³⁾ Se fotnot 10.

(189) När det gäller det fjärde villkoret (ett fullständigt genomförande av omstruktureringsprogram) noterar kommissionen att ABG övervakade genomförandet av företagsplanen. Åtminstone i ett fall angav de grekiska myndigheterna att de ursprungliga omstruktureringsåtgärderna inte var tillräckliga för att säkra kooperativets lönsamhet. Till följd av detta ålades kooperativet att vidta ytterligare två åtgärds paket. I detta fall tog ABG på sig det direkta ledningsansvaret för kooperativet. Även om de exakta villkoren för ABG:s övertagande av ledningsansvaret är oklara, visar dessa åtgärder att omstruktureringsprogrammen inte genomfördes helt i samtliga fall. Å andra sidan strider ABG:s övertagande av det direkta ledningsansvaret mot lagens genomförandebestämmelser, där det anges att skuldomläggningsprogrammet skall upphävas och att man skall återgå till den tidigare situationen om amorteringarna försenas med mer än sex månader. Dessutom kan misslyckandet att genomföra hela omstruktureringsprogrammet och ABG:s övertagande av kontrollen över kooperativet innebära att det fått ytterligare stöd⁽³⁴⁾. Kommissionen kan därför inte förvissa sig om att lönsamhetsåtgärderna genomförts fullt ut i alla de fall av skuldregleringar som godkänts enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94.

(190) När det gäller det femte villkoret noterar kommissionen att det i de antagna genomförandebestämmelserna föreskrevs att skuldomläggningen skulle övervakas regelbundet. Grekland har dock inte inkommit med någon detaljerad rapport om det övergripande genomförandet av dessa åtgärder, vilket kommissionen begärde då den inledde det förfarande som anges i artikel 88.2 i fördraget.

(191) Med tanke på ovanstående konstaterar kommissionen att bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte stämmer överens med gemenskapens allmänna riktlinjer. Följaktligen skulle kommissionen inte ha kunnat godkänna programmet även om det bara skulle ha omfattat små och medelstora företag i den mening som avses i relevanta gemensamma riktlinjer.

Det särskilda ärendet beträffande det stöd som beviljats mejerikooperativet AGNO inom ramen för artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 och den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989

(192) Artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 utgör en ordning för omstrukturering av jordbrukskooperativ i svårigheter. Mejerikooperativet AGNO utgör bara ett av de kooperativ som kommit i åtnjutande av ordningen. Som en allmän princip anser kommissionen att bedömningen av enskilda fall av tillämpning av en stödordning enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget inte påverkar dess förenlighet med den gemensamma marknaden. Med tanke på att både klaganden, de grekiska myndigheternas kommentarer och ABG:s synpunkter är fokuserade på mejerikooperativet AGNO, ansåg dock kommissionen att det för att få ett klagörande var relevant att bedöma det stöd som beviljats AGNO enligt de allmänna kriterierna för undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.

(193) Med tanke på att det stöd som beviljats AGNO enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 åtföljdes av det stöd som beviljats inom ramen för den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989, och de båda stödåtgärdernas likartade mål och instrument, görs en kombinerad bedömning av de båda stödåtgärderna.

(194) Denna bedömning görs utan att detta påverkar kommissionens standpunkt i frågan om huruvida artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 är förenlig med reglerna om statligt stöd.

(195) När det gäller det första villkoret i gemenskapens riktlinjer (återskapande av lönsamhet) noterade kommissionen att de grekiska myndigheterna hade fastställt ett paket av åtgärder som skulle genomföras. Dessa åtgärder syftade bland annat till att återskapa kooperativets finansiella jämvikt. Paketet inbegrep kostnadsbesparande åtgärder såsom personalneddragningar (150 arbetstillfällen på tre år), sänkt övertidsersättning och sänkta tillägg för personalen, en minskning av marknadsförings- och reklamkostnaderna med 2 % och en minskning av de allmänna kostnaderna med 50 miljoner grekiska drakmer. Dessa åtgärder inbegrep också att säkra nya resurser, såsom återuppbyggnad av det kooperativa kapitalet, en ökning av de kooperativa avgifterna med 50 000 grekiska drakmer, införande av en särskild avgift på levererad mjölk (1,5 GRD/kg under de första tre åren och 3 GRD/kg efter 1996), en ökning av det egna kapitalet samt försäljning av fastigheter. Dessutom skulle AGNO införa moderna försäljningsmetoder, utvidga produktsortimentet och öka produkternas kvalitet samt ställa in varje planerad investering som inte var kopplad till mejerifabriken. Dessa åtgärder kan betraktas som en omstruktureringsplan i den mening som avses i ovan nämnda riktlinjer.

⁽³⁴⁾ Domstolens dom av 17 juni 1999 i mål C-295/97, *Piaggio*. Ännu inte offentliggjord.

- (196) För att godkänna denna omstruktureringsplan begränsade ABG den ekonomiska bedömningen av kooperativets nettokassaflöde plus nettoeffekter med tillämpning av omstruktureringsplanen minus låneamorteringar under lånens hela löptid. Enligt kommissionen möjliggör denna bedömningsmetod en mätning av kooperativets förmåga att återbetala lånen till de nya räntesatserna, men den kan inte anses vara likvärdig med en bedömning av kooperativets lönsamhet i den mening som avses i riktlinjerna, vilken kräver en analys av företagets lönsamhet som ekonomisk aktör.
- (197) Detta är särskilt viktigt eftersom nettokassaflödena enligt omstruktureringsplanen under perioden 1998–2004 skulle understiga 100 miljoner grekiska drakmer, det vill säga 0,5 % av kooperativets omsättning.
- (198) När det gäller det andra villkoret (kapacitetsminskningar) verkar kooperativet inom mejerisektorn, där det råder strukturell överkapacitet på den gemensamma marknaden. Sektoriella investeringsbegränsningar är tillämpliga, antingen i nivå med den primära produktionen (artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 950/97) eller i nivå med bearbetning och saluföring av mejeriprodukter (punkt 2.2 i bilagan till beslut 94/173/EG). Å andra sidan, och trots dess storlek, inbegrep de omstruktureringsåtgärder som AGNO ålagts att genomföra inte någon typ av kapacitetsminskning.
- (199) När det gäller det tredje kriteriet (proportionalitet) anser kommissionen att de gynnsamma bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 inte i sig var tillräckliga för att AGNO skulle kunna återskapa sin lönsamhet. Detta påvisas av det faktum att ABG mot bakgrund av dessa bestämmelser lade om ytterligare 1,899 miljarder grekiska drakmer inom ramen för denna transaktion.
- (200) När det gäller det understödda kooperativets egna bidrag till omstruktureringsprocessen skall kommissionen förvissas om att detta bidrag är avsevärt. Enligt den beräkningsmetod som kommissionen normalt tillämpar motsvarar konsolideringslånet en bidragsekvivalent på minst 64,7 % (se punkt 119). Med tanke på att lånen totalt uppgår till 12,044 miljarder grekiska drakmer (10,145 miljarder grekiska drakmer + 1,899 miljarder grekiska drakmer) uppgår det totala stödet till 7,79 miljarder grekiska drakmer. Å andra sidan motsvarar de totala kombinerade effekterna av den särskilda avgiften per kilo levererad mjölk, det ökade egna kapitalet och avyttringen av tillgångar ett bidrag från mottagaren på 3,025 miljarder grekiska drakmer under hela omstruktureringsperioden, vilket motsvarar 38 % av det totala omstruktureringsstödet. Kommissionen kan betrakta detta bidrag från de egna resurserna som avsevärt.
- (201) När det gäller det fjärde villkoret (ett fullständigt genomförande av omstruktureringsplanen) framgår det tydligt av de grekiska myndigheternas kommentarer att de ursprungliga åtgärder som kooperativet ålades att genomföra inte räckte för att säkra återgången till lönsamhet. Till följd av detta ålades kooperativet att vidta ytterligare två åtgärds paket. Å andra sidan fick AGNO ytterligare statligt stöd genom att 570 miljoner grekiska drakmer av dess skuld till ABG skrevs av enligt den grekiska lagen nr 2538/97. Slutligen tog ABG över ledningen för AGNO i maj 1998.
- (202) Med tanke på ovanstående kan två olika situationer ha uppstått. Om det första åtgärds paketet var realistiskt och hade kunnat göra AGNO lönsamt, betyder det att omstruktureringsåtgärderna inte genomfördes fullt ut. Om å andra sidan dessa ursprungliga omstruktureringsåtgärder faktiskt genomfördes fullt ut, innebär utarbetandet av ytterligare åtgärder och ytterligare stöd till AGNO att man kan ifrågasätta rimligheten i beräkningen av de ursprungliga lönsamhetsutsikterna.
- (203) Bedömningen av de enskilda stödbelopp som beviljats mejerikooperativet AGNO bekräftar slutsatsen att den övergripande stödordning som genomfördes enligt artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 och det stöd som beviljades genom den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 inte uppfyller gemenskapens riktlinjer.
- (204) Dessutom skulle kommissionen ha bedömt ABG:s övertagande av ledningen för AGNO enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget. Av procedurmässiga skäl kan denna ytterligare aspekt inte bedömas inom ramen för detta beslut.

VI. SLUTSATSER

- (205) Kommissionen anser att skattebestämmelserna för kooperativ enligt de grekiska lagarna nr 2238/94 och nr 2169/93 samt bestämmelserna om skuldomläggning i den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 inte i sig utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget. Det enskilda skuldomlägningsprogrammet för AGNO enligt den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 anser kommissionen emellertid utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.

- (206) Å andra sidan anser kommissionen att bestämmelserna i artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92 (inklusive stödet till mejerikooperativet AGNO enligt artikel 19 i den grekiska lagen nr 2198/94, och bestämmelserna i artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94 utgör statligt stöd den mening som avses i artikel 87.1 fördraget.
- (207) Kommissionen beklagar att Grekland har genomfört ovannämnda stödordning i strid med artikel 88.3 i fördraget.
- (208) Av de skäl som anges ovan uppfyller stödåtgärderna enligt artikel 87.1 i fördraget inte kriterierna för något av de undantag som anges i artikel 87.2 och 87.3 i fördraget. De är därför inte förenliga med den gemensamma marknaden.
- (209) I fall som dessa, där icke-anmälda stödåtgärder genomförs utan att man inväntat kommissionens slutliga beslut, hindrar den tvingande karaktären hos de procedurmässiga regler som anges i artikel 88.3 i fördraget, och vars direkta effekter har erkänts av domstolen i dess domar av den 19 juni 1973 (mål 77/72, Carmine Capolongo mot Azienda Agricola Maya)⁽³⁵⁾, den 11 december 1973 (mål 120/73, Gebr. Lorenz GmbH mot Förbundsrepubliken Tyskland)⁽³⁶⁾ och den 22 mars 1977 (mål 78/76, Steinicke und Weinlig mot Förbundsrepubliken Tyskland)⁽³⁷⁾, varje retroaktiv legalisering av stödåtgärderna (dom av den 21 november 1991 i mål C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires med flera mot Frankrike)⁽³⁸⁾.
- (210) I artikel 14.1 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 88 i EG-fördraget⁽³⁹⁾ anges att kommissionen vid negativa beslut i fall av olagligt stöd skall besluta att den berörda medlemsstaten skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet från mottagaren. Återkravet är nödvändigt för att återställa den tidigare situationen genom att undanröja alla otillbörliga ekonomiska fördelar som mottagarna har fått sedan den dag då stödet beviljades.
- (211) I artikel 14.2 i förordning (EG) nr 659/1999 anges att stöd som skall återkrävas skall innefatta ränta med en lämplig räntesats som fastställs av kommissionen. Räntan skall betalas från det datum då det olagliga stödet ställdes till stödmottagarens förfogande till det datum då det har återbetalats.
- (212) Stödet skall återbetalas enligt de förfaranden som anges i den grekiska lagstiftningen. På dessa stödbelopp skall ränta utgå från den dag då de beviljades till den dag då de verkligen återbetalats. Räntan skall beräknas på grundval av den referensränta som används vid beräkningen av bidragsekvivalenten inom ramen för regionalstöd⁽⁴⁰⁾.
- (213) Detta beslut påverkar inte en eventuell undersökning från kommissionens sida om vilka effekter ABG:s agerande har haft på konkurrensen inom den grekiska jordbrukssektorn.
- (214) Detta beslut påverkar inte de eventuella slutsatser som kommissionen kan komma att dra vad gäller finansieringen av Gemensamma jordbrukspolitiken via Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Skattebestämmelserna till förmån för kooperativ enligt de grekiska lagarna nr 2238/94 och nr 2169/93 samt skuldombälggningsprogrammen enligt den grekiska centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 utgör inte i sig statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget.
2. Följande statliga stödåtgärder är oförenliga med den gemensamma marknaden:
 - a) Artikel 32.2 i den grekiska lagen nr 2008/92.
 - b) Artikel 5 i den grekiska lagen nr 2237/94.
 - c) Stödet till mejerikooperativet AGNO enligt artikel 19 den grekiska lagen nr 2198/94 till ett belopp på 529,89 miljoner grekiska drakmer.
 - d) Omläggningen av kooperativet AGNO:s skuld till Agricultural Bank of Greece (ABG) på 1,899 miljarder grekiska drakmer inom ramen för den grekiska centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989.

⁽³⁵⁾ Rec. 1973, s. 611.

⁽³⁶⁾ Rec. 1973, s. 1471.

⁽³⁷⁾ Rec. 1977, s. 595.

⁽³⁸⁾ Rec. 1991, s. I-5505.

⁽³⁹⁾ EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽⁴⁰⁾ EGT C 74, 10.3.1998, s. 9.

Artikel 2

1. Grekland skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att från stödmottagarna återkräva det stöd som avses i artikel 1.2 och som olagligen redan utbetalats till stödmottagarna, inom två månader från delgivningen av detta beslut.

2. Återkravet skall ske i enlighet med förfarandena i nationell lagstiftning. Det stöd som skall återkrävas skall innefatta ränta som löper från den dag stödet stod till stödmottagarnas förfogande till den dag det har återbetalats. Räntan skall beräknas på grundval av den referensränta som används vid beräkningen av bidragsekvivalenten inom ramen för regionalstöd.

Artikel 3

1. Grekland skall inom två månader från delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om vilka åtgärder som har vidtagits för att följa beslutet.

2. Inom samma tidsfrist skall Grekland lämna kommissionen följande:

- a) En förteckning över alla stödordningar, de belopp som skall återkrävas samt upplupen ränta.
- b) Alla tillgängliga upplysningar om ABG:s övertagande av

AGNO samt bevis för att denna åtgärd inte inbegreper ytterligare statligt stöd till AGNO.

- c) Alla upplysningar som krävs för att kommissionen skall kunna inleda en undersökning enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget av förbindelserna mellan den grekiska staten och ABG samt av bankens inverkan på konkurrensen inom jordbrukssektorn. I detta syfte skall Grekland översända all relevant lagstiftning, ABG:s balansräkningar för de senaste tio åren samt sina eventuella kommentarer i frågan till kommissionen.
- d) En rapport som omfattar alla skuldomläggningsprogram som ABG genomfört till förmån för jordbrukskooperativ i enlighet med den grekiske centralbankschefens beslut nr 1620 av den 5 oktober 1989 samt en bedömning av deras förenlighet med artiklarna 87 och 88 i fördraget.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Republiken Grekland.

Utfärdat i Bryssel den 1 mars 2000.

På kommissionens vägnar

Franz FISCHLER

Ledamot av kommissionen